

1927 JÚNIUS

ERDÉSZETI LAPOK

LXVI. ÉVF.

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

KÖZLÖNYE

6. FÜZET.

KIADJA: AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Felelős szerkesztő

CZILLINGER JÁNOS

Megjelenik minden hó 15-én.

Előfizetési díj 1927 évre 24 P, erdészeti altiszteknek 12 P

Az Országos Erdészeti Egyesület tagjai a tagjárnévének fejében kapiák.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapesten, Lipótváros, Alkotmány-utca 6. sz. II. emelet

A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltnének.

(Telefon: 237—22.)

Az új erdőtörvényről

Irta: Czillinger János

I.

A) Általánosságban az új erdőtörvény szükségességéről és időszerűségéről.

Mintegy lidércnyomás alól szabadultan szívjuk azt a friss erdei levegőt, amely Bíró Zoltán tagtársunknak az új erdőtörvény irányelveivel kapcsolatban megírt tanulmányából szerteárad.

Üdvözljük egyfelől a belátó, méltányos felfogást az erdőbirtokosok érthető igényeivel szemben, másfelől teljesen egyetértünk azzal a kérlelhetetlen szigorral, amelynek alkalmazására az igazolt közérdek kívánalmainak érvényesítése érdekében feltétlen szükség van.

Sajnos, szakközönségünk többi kiválóságai ezidőszerezt tartózkodnak ennek a rendkívül fontos és nyilvánvalóan aktuális kérdésnek taglalásától, pedig ennek a sürgősen megoldandó feladatnak minden oldalról való előzetes megvilágítása.

egyrésről a közeli időkben lefolytatandó tárgyalásokhoz értékes támpontot nyújthatna, másrésről a közérdeklődés felkeltésével mindenesetre elősegítené a sikeres megoldást is.

Mint egyike azoknak, aki a *mai törvények revíziójában* és az *új erdőtörvény sürgős megalkotásában* látja a magyar erdőgazdálkodás fellendülését, megújódását, az erdőmérnöki karnak valódi munkaterületére való eljuttatását, kötelességszerűen és a régi célkitűzéssel kívánok az új erdőtörvény szükségességének, időszerűségének kérdéséhez, valamint a követendő irányelvekhez hozzászólni.

Nem szorul bizonyításra az, hogy a félszázados multtal bíró erdőtörvényünk (1879:XXXI.) nemcsak tisztos multja és kora következtében, hanem legfőképen azért szorul módosításra, mert az *erdők fenntartását* eléggé hatályosan nem biztosítja.

Kirívó gyengéje az a megalkuvó rendelkezés, mely a rendszeres gazdasági üzemtervi kötelezettséget, valamint a szakértő erdőtisztek és erdőőrök alkalmazását csak bizonyos (17. §) kategóriákra nézve mondta ki kötelezően s ezzel a magánerdők siralmas pusztulásának ágyát megvetette.

Erről azonban később.

Az erdőtörvény alapszerkezetének módosítása természetesen maga után vonja a három évtizedes multtal bíró ú. n. községi erdőtörvény (1898:XIX.) részbeni módosítását is, még pedig annál is inkább, mert az utóbbinak egyes rendelkezései az erdészeti közigazgatás harmóniáját amúgy sem biztosítják.

A revízió *múlthatatlan szükségességének koronája* a legújabb idők törvényalkotásának nem szerencsés rendszere. Itt nem bocsátkozom ismétlésekbe, csupán arra hivatkozom, hogy a helyzet tarthatatlansága a közelmultban lefolytatott szakvita keretében pro és kontra egyértelműleg konstatálva lett.

A szükségesség kérdéseivel tehát végeztünk.

Az időszerűséggel is így állunk.

Elvileg egyben időszerű is az, ami *feltétlenül* szükséges.

Mi nem tartozunk az időszerűség kérdését pártpolitikai szempontból megítélni.

Mi ezt a kérdést szigorúan erdőgazdasági szempontból

kell hogy mérlegeljük és *előkészüljünk* a cselekvésre akkor is, amikor pártpolitikai szempontból, avagy egyéb személyi tekintetből kedvezőtlen szelek fújnak, mert különben mindenről lekéssünk.

Úgy erdészeti kormányzatunkat, mint bennünket csak egy szempont vezethet és ez az ország erdőgazdaságának talpraállítása.

De a kifejezetten gazdasági szempontoktól eltekintve, erdőgazdaságpolitikai szempontból elsőrendűen időszerű az új törvény megalkotása. Erre sarkal az eddig figyelemre nem méltatott magyarságlakta erdőgazdaságokkal való törődés, a nagy tömegekben kihasználatlanul heverő munkaerők alkalomszerű felhasználása, végül az erdészeti alkalmazottaknak egyenesen államérdekből is szükséges — mondjuk készletben-tartása.

Sem a magyarságlakta erdőgazdaságok belterjesebb művelésére, sem új erdők telepítésére nézve az alföldfásítási törvény és utasítás — mint tudjuk — megfelelőnek nem bizonyult, pedig elsősorban az volna *a mai idők* erdőgazdasági politikájának főfeladata, hogy kihasználva az alkalmat, az átmeneti évek alatt minden figyelmünket az eddig elhanyagolt magyarságlakta erdőségek rendbehozatalára, az alföldi futóhomokok megkötésére stb. irányítsuk.

Itt mellesleg emlitem meg, hogy az alföldfásítási intézkedések lényegileg az erdőfenntartási törvényrész keretébe tartoznak s — véleményem szerint — az alföldfásítási törvénynek helytálló rendelkezései a jövőben az erdőtörvénybe volnának befoglalandók, mert hiszen semmikép sem lehet helyes és célszerű az, hogy az országnak egy területileg elhatárolt részére külön erdőfenntartási törvény, külön eljárási szabályok alkalmaztassanak.

Időszerű a törvények revíziója, mert az elkészítendő *új törvényalkotás olyan új munkaterületeket kell, hogy kijelöljön* az erdőmérnökök és altisztek részére, *amelyek úgyszólván teljes mértékben felszívják a ma kihasználatlanul heverő, rendkívül értékes, tapasztalt munkaerőket* s emellett — anélkül, hogy a közre nézve sérelmes volna, — az állam érdeké-

ből is megmentendő ifjú nemzedék elhelyezkedése biztosítva lesz.

Időszerűbb valamit elképzelni sem tudok, mint az *új erdő-törvényt*, amely egy csapással hivatva lesz a ma is még csak háborús rendelet segítségével úgy ahogy alátámasztott erdőfenntartás érdekeit intézményesen biztosítani, amely hivatva lesz *egy derékban letört, munkaképes, tapasztalt, tennivágyó, értékes társadalmi osztálynak munkaerejét* a haza és az erdőgazdaság javára legmegfelelőbben kihasználni, amely hivatva lesz a kétségbeesés határán küzködő fiatalságunknak új életet, új reményeket, boldogabb jövőt biztosítani.

B) Az erdőfenntartás kérdése az erdők eloszlásának megvilágításában.

Az „*erdőfenntartás*” manapság szállóige lett. Megérdemli, hogy kissé elmélyedjünk felette.

Az ember megjelenését az ősréngetekben, amikor tűzzel-vassal nekilát az erdők pusztításának, kultúrmunkának, tehát közérdekű munkának nevezik. Viszont a kultúra legmagasabb fokán álló nemzetekről tudjuk, hogy a legnagyobb gonddal örködnek a még meglevő erdeik fenntartásán, *sőt erdeik szaporítására törekszenek*.

Tehát, ha közérdek az, ami az embert arra vezeti, hogy az ősvadonból tejjel-mézzel folyó országot teremtsen és ha a kultúrnemzetek éppenúgy a közérdekre való hivatkozással emelik fel védő szavukat az erdők fenntartása és szaporítása érdekében, akkor nyilvánvaló, hogy ennek a két ellenkező irányban jelentkező közérdekű kíváncsolomnak valamely határvonalon, még helyesebben valamely határszakaszon teljesen egybevágnak kell lenni.

Amint túllő a célon a *kapzsi ember*, amikor az erdőírtást és erdőpusztítást az őserdőben túlzásba viszi, eredményeiben éppenúgy károsnak nevezhető az az ellentétes irányú merev igyekezet, amely mindenáron, mindenütt csak erdőt akar látni.

Az erdőgazdasági politikának célja csak az lehet, hogy pontos statisztikai felvételek útján kikapogassa ezt a helyes mértéket, az erdők eloszlásának helyes arányát s ezt megállá-

pítván, rendületlenül ragaszkodjon az ekként — *erdővidéken-kint megállapított* erdőterületek fenntartásához.

Úgy vélem, hogy ez a helyes mérték minden egyes országra, sőt minden egyes erdővidékre más és más százalékos eloszlást mutat, továbbá, hogy ez a helyes mérték bizonyos csekély mérvű kilengési határok között *állandó*.

Az *erdőfenntartásnál*, tehát ennek az állandó helyes mértéknek a betartása lehet csak az, ami a mindenkori közérdekkel biztosan megokolható.

Az erdőgazdaság évszázadok keretei között mozog, nem lehet kitéve az idők divatjai, pártpolitikai fuvallatok, erőszakolt elméletek kénye-kedvének. Itt egypár év mulasztását, hibáit, évtizedek hosszú sora alatt nem hozhatjuk helyre.

Itt tehát igenis szükség van egy egyszeri alapos iránymutatásra, amelytől azután eltérni csakis a legkiváltságosabb esetekben legyen lehetséges.

Véleményem szerint először tisztán kell látnunk. Az erdők törzskönyve mai összeállításában erdőgazdaságpolitikai célokra tiszta képet nem mutat.

Új rendszer alapján új és *folytonos* adatgyűjtésre van szükség, amely adatgyűjtésnél, illetőleg szakszerű felvételénél súlyt helyeznék azoknak az elvitathatatlanul elismert *erdő-talajoknak**) *összeírására is*, amelyek ma nem esnek sem az erdők, sem a kopár, futóhomokos területek megjelölése alá s amelyek ma még nyilvánvalóan *ideiglenesen* más gazdasági művelés alatt állanak ugyan, de sorsuk máris meg van pecsételve.

Ezek azok a földterületek, amelyek emberi tökéletlenség következtében, szakértelem hiánya és illetéktelen beavatkozások folytán kicsúsztak kezeinkből, ezek azok a kétes értékű mezőgazdasági földek, amelyeken — képzelt jogsérelmek miatt — szemethúnyva kitenyésztetnek az ekként soha el nem fogyó kopárok.

Vagy talán helyes álláspont az, ölbetett kezekkel nézni, mint kopárosodik el valamely *erdőtala*j (pl, legelő), „csupán

*) A „feltétlen” jelzőt nem használom, mert nem találó.

azért, mert még mindig nincs annyi vízmosság rajta, hogy az erdészeti hatóságoknak jogcímük legyen a beavatkozásra?

Vajjon nem volna-e észszerűbb törvényes keretekben intézményesen módot nyújtani az erdészeti hatóságoknak arra, hogy az ilyen elkopárosodást elsősorban *megelőzzék*?

Ez az a munkaterület, ahol a hatósági beavatkozási jogot, megfelelő jogorvoslatok biztosítása mellett *kiterjeszteni* tartom szükségesnek.

Meggyőződése, ha ezen a téren rendszert nem teremtünk, akkor: örökösen Dunába vizet hordunk!

Erdősítgethetjük állandóan a folyton-folyvást szaporodó új kopárterületeket irtózatossal erdősítési költségekkel, pénzszerűséggel s ezalatt az *erdőtalanok* lelkiismeretlen birtokosai teljes léleknyugalommal legeltethetik tovább a kopár, meredek hegyoldalakokat, míg egyszer utódainknak hosszas hatósági eljárások után kegyesen megengedtetik, hogy az állam drága pénzén, az állam édes földjét — talán kitüntetések adományozása mellett — hosszú, évtizedes munka árán megóvják a teljes megsemmisüléstől.

Engedelmet kérek, de nem tudom józan ítélőképességgel rendelkező honatyáról feltételezni azt, hogy ebben a törekvésünkben a magántulajdon szentségének megsértését, vagy a hatóság aaptalan zaklatását lássa.

De tovább megyek, még ha ezzel a váddal is állanánk szemben, a legutóbbi háborús idők tanítottak meg arra, hogy a magánérdek a közérdeknek feltétlenül alárendelendő.

A kopár — futóhomokos területek — beerdősítése fél-munka, egyszerű, évtizedes hátralékos akta.

A lényeg a kopárok keletkezésének praeventív megakadályozása.

Ennek útja pedig csak az lehet, amire fentebb rámutattam.

Ebben az irányban látok erős hézagot eddigi törvényalkotásainkban, ezt kell elsősorban betölni.

Azáltal, hogy az erdők által elfoglalandó területet az előbb említett helyes mértékben kívánom megállapítani, egyáltalában nem azt mondom, hogy a más gazdasági művelésre állandóan alkalmas földterületeken álló erdőknek lehető fentartására ne törekedjünk.

Ezt az igyekezetet részünkről senki sem nehézményezheti. Azonban egészen természetes, hogy *elsősorban* mégis csak az a kötelességünk, hogy a meglévő erdőkön kívül a kezünkből kicsúszott *erdőtalajokat* és a már tönkrement kopár, futóhomokos területket fogjuk meg.

Kereken kimondanám a törvényben, hogy erdőt irtani, más gazdasági művelésre átalakítani általában a *hatóság engedélye nélkül tilos*.

De viszont nagy vonásokban már magában a törvényben szabályoznám — az egyidejűleg megalkotandó végrehajtási utasításban pedig —, szabatosan körülírnám, hogy mely esetek azok, amelyekben a *közérdek jogcímén* helye van az engedély megtagadásának, mely esetek azok, amikor az *engedély feltételekhez köthető*, mely esetek azok, amikor az *engedély feltétel nélkül megadandó*.

Mind a három eshetőség előfordulhat.

Az erdőkikebelezéseknél több évtized alatt állandósult s az utóbbi időkben egészen elfajult és mereven alkalmazott *rekompenzációs* elmélet jogalapját nem boncolgatom. A törvény hibájából kinőtt surrogatumnak tartom. Most azonban ezzel is rendet kellene csinálni.

Bizonyos esetekben helytálló és eredményes rendszer volt és *helyileg megokolt* esetekben továbbra is fenttartható lenne.

De általánosítani képtelenség.

Hogy lehet a közérdek jogcímén valakit arra kényszeríteni, hogy más oldalon anyagi vesztsébe rohanjon azért, mert józan gazdálkodási tervét meg akarja valósítani; hogy lehet őt *megfelelő* csereterület nem léteiben, vagy meg nem szerezhetsége esetén arra kényszeríteni, hogy a tizedik határban uzsoraáron kaparintson elő egy olyan csereterületet, amelyet a lehető legextenzívebb módon lesz csak képes, úgy ahogy kezelni, idővel elkótyavetyélni.

Ezt közérdekkel megokolni nem lehet.

Itt valami más formát kellene választani az erdőművelési ág megváltoztatása révén *igazoltan* a közérdek rovására előálló hátrány ellensúlyozására.

Felvetem a gondolatot. Nem volna-e ésszerűbb bizonyos

pénzbeli ellenérték megtérítéséhez kötni az engedélyt azzal, hogy ezt a birtokos az *Országos Erdei Alapba* köteles befizetni?

Vagy nem volna lehetséges az, hogy az állam erre a célra előre megvásárolna mondjuk az Alföldön egy hatalmas futóhomokos „Paflagoniát”, amelyet az állam kezelne s azt ilyen erdőbirtokosok részére arányrész szerinti eladás céljaira fentartaná?

Bármelyik forma közérdek szempontjából megfelelőbbnek látszik az eddigi rendszernél, s a birtokosok részére nagy könnyebbséget biztosítana.

Jóllehet, a mai átmeneti helyzetünk még azt a szélsőséges álláspontot is igazolni látszik, hogy a legkisebb erdőfolt fentartásához is körömszakadtáig ragaszkodjunk, mindamellett ne legyünk e tekintetben túlságosan *elfogultak* és *merevek* és ne tételezzük azt fel *hivatalból*, hogy a mezőgazda az erdőt nem szereti.

Miért telepítette volna akkor azt önként búzaföldjei középette?

Ellenben sohasem fog telepíteni önmagától ilyen helyen erdőt, ha örökösen nyakán érzi a hatóság kényszerzubbonyának szorítását!

A mi szerepünk sokkal fontosabb. Amíg a telecskai futóhomokos dombok nyúlványain tízezerholdszámra elterülő *Szaharákon* csak elvétve jelzik a hitvány fehérnyár cseprentések az egykori erdők maradványait, amíg itt a főváros közvetlen közelében, Pilisvörösvár—Tokod környékén Karszt-szerű kopár hegyek meredeznek kopaszon az égnek, amíg a *községi és közbirtokossági csordák* nagyrésze *elvitathatatlanul erdőtalajon tiporja ki a vízmosások előrelátható rajzolatait*, az erdőfentartásnak követelményei az erdők eloszlását illetően teljesültnek egyáltalán nem mondhatók.

Ennyit az erdők eloszlásáról és mai ötletszerű elhelyezkedésükről az erdőfentartás igényeivel kapcsolatban, nézzük a továbbiakban mik az erdőfentartás igényei az erdők kezelését illetően.

(Folytatása következik)

A feketefenyő ültetése.

Irta: Kiss Ferenc ny. min. tanácsos.

Mindinkább átmegy a köztudatba, hogy a Duna-Tisza közötti sokezer k. hold sovány, hepe-hupás homokon eddig folytatott külterjes gazdálkodás napjai meg vannak számolva.

Miután a belterjesebb gazdálkodás csak az előbb említett homokterületek tápanyagának javításával, emelésével érhető el; a birtokosok erős akarattal igyekeznek a bajon segíteni.

Tekintettel arra, hogy a homoki gazdának szalmája és trágyája van legkevesebb, a szerves anyagoknak a sovány homoktalajokba való beraktározását erdősítéssel igyekeznek elérni.

E célra szolgál a már jól kipróbált s tényleges sikereket felmutató feketefenyővel való erdősítés.

Az előbb említett nagykiterjedésű sovány homokterületek megjavításának fontosságára való tekintettel szükségesnek találom alábbiakban foglalkozni azzal, hogy minő csemetét, milyen módon és hol ültessünk feketefenyőt.

Különös gond fordítandó arra, hogy az elültetendő csemete teljesen egészséges, kifogástalan fejlődésű legyen. Olyan csemeték, melyek a *Lophodermium pinastri*-gomba által meg vannak támadva, semmi körülmények között sem ültetendők el.

A csemete lehetőleg biztos helyről szerzendő be, vagy kifogástalan, egészséges feketefenyőfákról gyűjtött magról nevelendő.

E téren igen sajnálatos tapasztalataim vannak. Különösen a 15—16 éves feketefenyő állományokban igen sok *Pinus montana uncinnata* egyed fordul elő, melynek nemcsak növekedése marad messze vissza a feketefenyőétől, hanem annyira inclinál a *Lophodermium* betegségre, hogy ezen egyedeken akkor is majd mindig fellép, amikor a feketefenyőn nyoma sem látható.

Az öttömösi 16 éves feketefenyő ültetésben az egy csemetekertből szállított feketefenyő csemetékből négyféle fe-

nyöt lehet találni: *Pinus austriaca*, *Pinus montana uncinnata*, *Pinus monspeliensis* és *P. corsicanahoz* hasonlót.

Hogy a megbízható helyről gyűjtött és a magkereskedésből beszerzett, úgy látszik vegyes feketefenyő magból nevelt magcsemeték közötti különbséget szemléltetővé tegyem, közlöm az 1924. év tavaszáról a kétéves csemetéknek súlyát, mely több ezer csemete ezer darabonkinti megméréséből származott. A Gödről, nemeskéri Kiss-féle birtokról kapott feketefenyő magról nevelt csemeték súlya ezer darabonkint 30 kg. volt s ugyanezen táblában kereskedelmi magból nevelt csemete súlya csak 20.5 kg.-ot tett ki.

Fentiekből látjuk, hogy milyen fontos a mag származása s annak megbízhatósága. Az álló fákról gyűjtött magvak igen sokszor az alacsonyabb, kevésbé fejlett, beteges egyedekről valók, mert könnyebben és olcsóbban szedhetők. Legkönnyebben és jóminőségű magot a döntések alkalmával gyűjthetünk.

Az elültetendő csemetének legnagyobbbrészen az illető talaj minősége szerint 3 éves iskolázottnak kell lenni. E célból a csemete 2 éves koráig marad egyhelyben s a harmadik év március hó első felében iskolázzuk át, legalább 65 cm. mélyen megfordított, egyenes, (nem buckás), az északnyugati és délkeleti szelek ellen megvédett területen. E célra jobbminőségű erdei tisztások igen jól használhatók fel; ha ilyennel nem rendelkezünk, nádkerítéssel védjük meg a szél ellen. Ezzel azonban a veszélyes szelekre hosszában merőlegesen fekvő, téglányalakú 200 négyszögölnél nagyobb területet nem igen lehet megvédeni; nagyobb területnél tehát a szélvédő nádkerítés szaporítandó. A csemeték 30 cm sor, 5—6—7 cm. csemete távolság mellett iskolázandók. A csemeték háromszor, esetleg négyszer megkapálandók és gyomlálándók.

Az iskolázott csemetéknek kiszedése közvetlen az ültetés előtt foganatosítandó, hogy a csemete mennél kevesebb ideig legyen elvermelve. A csemete még az ültetés alatt is le legyen takarva földdel. Célszerű a csemetéket trágyás péppel megtöltött bögrékből (fazekakból) ültetni.

Kivételes talajokon, melyeket alább fogok megjelölni, egyéves feketefenyő csemeték is ültethetők ki fúróval.

A csemetét ültethetjük felszántott, pásztásan megmunkált és eredetében levő talajba.

A felszántott talajnál azonban a szántás legalább ősszel végzendő, hogy a talajt a téli csapadék és hó lenyomja, sor közti használat pedig nem engedélyezendő. A frissen szántott, vagy a sorközi növények kapálásával megbolygatott talajban ugyanis a homokveréstől ki- és betakarástól igen sokat szenvednek a csemeték.

A pásztás művelés, mely ásóval és ekével végezhető, abból áll, hogy a kétméteres sorköz közepén 63 cm-es pásztát egy ásonyomra felásunk, vagy ekével 2—2 pásztánkint három fordulatot végezve felszántunk, így minden pászta közepén három barázda lesz megművelve.

Ezen munkálat azonban lehetőleg az év végéig befejeztessék, csak szorultságból végzendő február 15-ig; az üllepedés és a csapadékraktározás végett.

Ezen előkészítésre szükség van ott, ahol a talaj sovány és csapadékot csak igen nehezen és kis részben veszi be, mit úgy fejeznek ki Szegeden, a talaj nagyon heves.

A csemeték általában gödörbe ültetendők, még pedig ha a talaj elég kedvező, megfelel a 35 cm. egyenoldalú háromszöget képező, felső felülettel bíró 40—45 cm. mély, gúla alakú gödör, ha rosszabbak a talajviszonyok, a felső felület vagyis a gödör szájának méretei 45—50 cm. nagyságig fokozandók, hogy ezzel a csemete körül nagyobb terület legyen átmunkálva.

Az ültetésnél különös gond fordítandó arra, hogy a csemete mindig lehetőleg a gödör közepére essék s a gyökerek függőlegesen álljanak, azokat össze ne zsugorítsuk. A föld gondosan húzandó a gyökerekre, melyek kézzel igazítandók el; s midőn a gyökér felerésze be van fedve, a homok gondosan megnyomkodandó, s akkor a felső gázolás el is maradhat, *csak a homok felszíne a csemete körül vízszintesre igazítandó.* A csemete soha sem teendő 1 cm.-nél mélyebbre, mint ahogy a csemetekertben állott. Legkönnyebben meg-

győződhetünk arról, hogy a csemete jól van elültetve, vagyis alul a gyökérhez van nyomkodva a homok, ha azt a mutató- és hüvelykujjunk közé fogva felhúzni próbáljuk; ugyanis, míg az egyáltalán meg nem nyomkodott, vagy csak felületesen meggázolt csemete a felhúzásnak igen könnyen enged, addig a felerészben megnyomkodott csemete nagyobb erővel sem mozdítható ki két ujjal.

Ugyanez a próba más fanemek ültetésénél is alkalmazható munkásokkal, az ásóval, ékbe való ültetés és a gödör

Ha a korai idő zordsága miatt a gyökereknek kézzel való eligazítása nem lehetséges, alkalmazható, bár csak megbízható munkásokkal, az ásóval ékbe való ültetés és a gödör egyik oldalának rézsút való kiképzése mellett ezen oldalra fektetett csemeteültetés.

Előbbinél a gödröt rendesen kiássuk, külön rakva az alsó és felső földet, ezt megfordított sorrendben a gödörbe visszahányjuk, meggázoljuk s az ásót közepén függélyesen legalább 30—35 cm. mélyen benyomjuk, s magunkhoz s tőlünk való mozgatásával egy ékalakú nyílást képezünk, ebbe a munkás a csemetét beleteszi s a nála lévő 45—50 cm. hosszú ákácfaból készült lapockával a csemeték gyökerét gondosan eligazítja, hogy azok vissza ne kunkorodjanak; ezután a lapockát úgy nyomja le a csemetétől 8—10 cm. távolságba a homokba, hogy hegyével a gyökér végéhez közel legyen s ezután a lapockának a csemete felé való nyomásával a homokot a gyökerekhez szorítja; ezt meg is kell ismételni, ha először a megszorítás kellőleg nem sikerült.

A rézsútos ültetésnél a rendes mélységre kiásott gödör egyik oldalát lejtősen képezzük ki s ezen oldalra a csemetét ráfektetjük, gyökereit gondosan eligazítjuk s a csemetére kétharmad részben a földet ráhúzzuk; most az ásót a rézsútos oldalon, a szélétől 8—10 cm. távolságban, ezen oldallal párhuzamos irányban, 30 cm. mélyen a homokba benyomjuk, s a földdel együtt a csemetét függélyesre állítjuk s körülgázoljuk; a még künt levő földnek behúzásával be van fejezve a csemete elültetése.

Hogy a csemete kellő magasságban legyen a földben, kissé mélyebben kell fektetni, mert a visszanyomásnál fel-

jön a csemete. A gyakorlatot, hogy a csemete szabályszerűen álljon, már egy-két csemete elültetésénél elsajátíthatjuk.

Ezen legutóbbi ültetés a legolcsóbb; de legtökéletesebb a legelső.

Felületességből, könnyebbségből, vagy hogy a csemete mélyen ne legyen, vagy fent ne maradjon, a munkás sokszor a csemetét a gödör falához nyomva ülteti el. Ez nemcsak annyiból káros, hogy a fogamzás rosszabb lesz, de azáltal, hogy a gyökerek csak a megmunkált földben terjednek szét a fejlődésnél a fa növekedését is károsan befolyásolják.

Hogy hol ültessünk fekete- és erdei fenyő csemetét, megtudhatjuk, ha a homokban található ősnövények tenyészetét s azoknak a talaj iránti igényességét megfigyeljük és tanulmányozzuk. Az 1 éves feketefenyő csemetékkel, fúró segélyével való felújítás csak, legalább is kissé nedves talajon foganatosítható sikerrel akkor, ha a talaj az alább felsorolandó növényekkel eléggé sűrűn van befödve. Ugyanis az egyéves, igen sűrű állásban nevelt feketefenyő csemeték a kiültetéssel járó kitettséget nem bírják ki, így gondoskodni kell mesterséges úton a kellő védelemről, mit a fű közé való mintegy eldugással érhetünk el.

Ezen ültetés közönséges vasból készült szőlőültető fúróval történik. Az ültetésnél ügyeljünk arra, hogy mélyebb lyukat ne fúrjunk, mint amilyen hosszú a csemete gyökere. Hogy a kis csemete vékony és gyenge gyökere a lyukba könnyebben legyen betehető, súlyát kell növelnünk, közvetlen elültetés előtt elég sűrű marhatrágyapépbe való belemártás által. Az így kezelt csemete könnyen ereszthető bele a fúróval ekészített lyukba; mégis, ha esetleg a gyökerei fennakadnának, a fúróval előbb eligazítjuk s azután megszorítjuk, különösen ügyelve arra, hogy a gyökér végénél hézag ne maradjon.

Miután az egyéves csemete és ültetési munka is olcsóbb; másrészt pedig a növekedés lassúbb az első években, a kötelék itt lehet 1.5 méter sor és csemete távolság.

Az első próbaültetést az Öttömös nevű erdő 18. számú tagjában végeztem 1901. év kora tavaszán 300 drb egyéves feketefenyővel 1.5 méter sor és 1.5 m. csemete távolság mel-

lett; jelenleg a 200 négyszögölnyi próbaterületen kifogástalan növéssel, teljes zárlatban 155 drb 23 éves feketefenyő van, igen bő talajfedővel. Az öttömösi 24. számú tagban és a Klauzálerdő 15. számú tagjában 1912. év tavaszán végzett próbaültetések szintén kifogástalanul sikerültek. Amit igazol a 13 éves állományok jó zárata és egészséges növekedése.

Hogy milyen növényekkel fedett talajon végezhető sikerrel az egyéves feketefenyőnek fúróval való ültetése, leginkább gondolom szemléltethetővé tenni, ha alábbiakban felsorolom azon három próbaterület növényeit, melyeken az előbb említett sikeres felújítások foganatosítottak.

Öttömösi erdő 18. számú tagban: *Calamagrostis Epigeios*, *Agrostis vulgaris*, *Leonthodon hastilis*, *Ononis spinosa*, *Poa angustifolia*, ritkán csomókba *Molinia coerulea*; előbbi növények összességükben elég sűrűn fedik a talajt.

Öttömösi 24. számú tagban: *Molinia coerulea*, *Poa angustifolia*, *Ononis spinosa*, *Leonthodon hastilis*, kövér *Salix rosmarinifolia* és *Linum austriacum*.

A Klauzál-erdő 15. sz. tagjában a fogamzás kissé gyengébb volt, mint előbbieknél, de a növények sem fedték oly sűrűn a különben sem elég zsengés természetű talajt, *Calamagrostis Epigeios*, kevés *Poa angustifolia* és *Agrostis vulgaris*, *Festuca vaginata* és kevés *Salix rosmarinifolia* képeztek a talajfedőt.

Ismét az Alföldfásítás köréből

Írta: Magyar Pál

Minden problematikus ügy a vele foglalkozók részéről rendszeren vitát vált ki. Az egészséges vita az ügyre nézve csak hasznos lehet, egyrészt, mert a vitázók maguk is jobban vi-
gyáznak arra, mit írnak, másrészt a vitával, mint harccal szemben, az olvasó is nagyobb érdeklődéssel viseltetik, s közben szinte akaratlanul elsajátít olyanokat, amik máskülönben talán elkerülték volna figyelmét. Ez az elgondolás irányít,

amikor — mellőzve minden rekriminációt — visszatérek a gyökérvizsgálatok kérdésére. Gyökérvizsgálataim igaz, csak kb. 5—6 évre nyúlnak vissza, azonban semmi esetre sem idegen forrásból veszik eredetüket. Bizonyítékokkal szolgálhatnék, de nem tartozik ide. Az ügyre nézve egyébként teljesen közömbös, ki mikor kezdte vizsgálatait, fontos a munka komoly, újabb hasznosat hozó s a tárgyat lehetőleg kimerítő eredménye, amittől még nagyon messze vagyunk, mert egy-két törzs kiásása, vagy csak igen kevés biztos újat nyújt, vagy hipotézisekbe kever.

Ilyen hipotéziseket találunk „A fa gyökeréről” című cikkben, melyeket mind bizonyítani kellene, mert erősen vitathatók, bár ezzel nem mondom azt, hogy adott esetekben, adott fajnál nem helytálló, de általánosítani kellő bizonyítékok nélkül még sem szabad.

Itt nem akarom hosszasan tárgyalni őket, se általában a gyökérvizsgálatokkal kapcsolatos egyéb problémákat, melyekkel alkalomadtán részletesebben és kimerítőbben fogok foglalkozni. A jelen alkalommal csak rámutatok néhány megállapításra. Ilyen: „a földfeletti rész fejlettsége a gyökér fejlődésének függvénye”. A helyzet ugyanis az, hogy ugyanazon fejlettségű gyökérzet mellett a földfeletti rész más és más lehet aszerint, hogy milyen a talaj. Tehát egyáltalán nem bizonyos, hogy az erőteljesebben fejlett gyökérzetnek a földfeletti része is erőteljesebb.

Nem tartom oly feltétlenül elvetendőnek azt az eljárást sem, amikor meggátoljuk a csemetekertben, hogy a csemete gyökere a mélybe hatoljon. Hiszen ennek épen az a célja, hogy elkerüljük a gyökércsonkítást annál a fajnál, amely ezt megszinylené. Én is természetesebbnek, helyesebbnek tartom a magvetést, de bizonyos körülmények között nem kerülhető el a csemetekerti nevelés. Pedig egyes fajok gyökerei már az első évben megközelítik az egy méter mélységet. Tessék ezeket gyökércsonkítás nélkül kiszedni és elültetni. Viszont a rövidebb gyökérzet a kiültetés után úgyszólván alkalmazkodik a talajviszonyokhoz, mélyre hatol, vagy sekélyebben elterül a szerint, amint a talaj megengedi, vagy megkívánja, mindig az illető fafaj természetétől függő határokon belül. Sokszor

elcsodálkozik az ember egyes fajok gyökérzetének alkalmazkodó képessége fölött.

Mit szóljunk az amerikaiak által szeltében alkalmazott *Stringfellow*-féle ültetési módról, mely szerint a vékonyabb gyökereket teljesen, a vastagabbakat kb. 3 cm.-ig levagdossák (mindig éles késsel, nem ollóval), a törzset szintén visszavágják és egészen szűk kis gödörbe ültetik? Mindezt nem azért teszik, hogy minél előbb meginduljon a koronaképződés és a fa gyümölcsöt hozzon, hanem hogy a fa erőteljesebben fejlődjön, egészségesebb és hosszabb életű legyen. Sőt *Stringfellow* a következőket is írja (R. Richter: Der neue Obstbau.): „Der Baum mit kurzem Wurzelschnitt hat *mehrere* starke, tiefgehende Pfahlwurzeln geschlagen, anstatt nur einer einzigen, wie dies bei den Sämlingen der Fall ist und lässt diese auch *viel tiefer* eindringen, als der Sämling und zwar volle 10 Fuss in einem Jahre”. (Valószínűleg lazább talajban.)

Ami már most a csemete megfogamzását illeti, az bizony fontos nemcsak a száraz éghajlat alatt, hanem mindenütt és nem lehet olyan határozottan állítani, hogy ebből a szempontból biztosabb a hosszú gyökér. Ennek az ellenkezőjét tapasztalta *Stringfellow*, de mások is, akik eljárását kipróbálták. Nálunk Kecskeméten *Velich István*, Karcagon *Velich Sándor* ültetnek a jelzett módszer szerint kitűnő eredménnyel. Erdei facsemeték hasonló ültetésének kipróbálása már folyamatban van a püspökladányi kísérleti telepen és Sopronban. Természetesen mindezzel nem mondom azt, hogy ezután minden elültetendő csemetét és gyökérzetét meg kell teljesen csonkítani, csak azt kívánom leszögezni ismételten, hogy úgy vizsgálatainkba, mint következtetéseinkbe nagyobb óvatosságot vigyünk bele, igyekezzünk minél több vizsgálatot végezni és minél többet kísérletezni.

Túlzottnak tartom a tölgy gyökeréhez fűzött következtetéseket a szikes talajokkal kapcsolatosan. Hogyan képzelhető el az, hogy a gyökér a szóda „marásával” szemben vastagabb kéreg fejlesztésével védekezzék? Hiszen a gyökérnek a talajban jelenlevő tápanyagát oldat alakjában kell felvennie s az oldatban ott a szóda, mint az egyik legkönnyebben oldható só. A szóda a tápoldattal bekerül a gyökérbe és ott nem marja,

hanem a sejtek, a plazma életműködését bénítja meg, amint ezt *Fehér Dániel* vizsgálatai igazolják.

Szikeseken nem szabad a tölgyet erőszakolni. „A tölgy-erdők mesterséges telepítése hihetetlenül kínosan megy” — írja *Tikos Béla*.

Ugyancsak túlzottaknak tartom a feketedió gyökérzetéről tett megállapításokat, melyek szerint: „e faj gyökere a kemény talajrétegbe nem tud behatolni, átütő ereje egyáltalán nincsen”. „Olyan laza, torha az, mint a petrezselyemé, míg ezzel szemben a tölgyé olyan, mint a drót.” — Most tavasszal ásattam ki Püspökladányban kétéves feketedió-csemetét, melyet egyéves korában ültettünk el némi gyökércsonkítással. A gyöker vége 120 cm. mélységben volt, már pedig a püspökladányi talaj eléggé kötött. — A gyöker puhább volta nem feltétlenül bizonyít a kisebb átütőképesség mellett. Tessék megnézni a *Statice Gmelini* vagy a *Podospermum canum* szintén puha, törékeny gyökereit, melyek a legkötöttebb szikesen is ellenállhatatlanul lehatolnak a mélybe.

*

Tikos Béla már cikkem érdemi részéhez szól s igyekszik egyetmást cáfolni. Mindennek dacára eddig elfoglalt álláspontomat elejétől végig változatlanul fenntartom.

Feltéve, hogy *Béky Albertnek* az az állítása, mely szerint „Az Alföld fatenyésztésre általában kedvezőtlen”, a hortobágyvidéki termőhelyre nézve megállja helyét, — még mindig nem jelenti azt, hogy az egész Alföldre érvényes. Az Alföld területe kb. 10,000.000 kat. hold, ebből a Hortobágy vidéke 100.000—150.000 kat. holdra tehető. De vegyük számításba az összes szikeseket, amiknek területe több mint 1,000.000 kat. hold, még mindig aránylag kevés az egész Alföldhöz képest. Tehát ha az összes szikes területre nézve elfogadnók a fenti megállapítást, még mindig nem általánosíthatók az egész Alföldre.

Tikos Béla a következő megállapítást teszi: „*Mayr*nak *Magyar Pál* által idézett kategorizálása nem állja meg a helyét. Nagy tévedés volna a mm.-ekben kifejezett csapadékkal meghatározni egy terület erdősíthetőségét”. — Ebben feltét-

lenül igaza van *Tikos* Bélának, de ezt *Mayr* nem tette s ha valaki tette volna, bizonyára nem idéztem volna. *Mayr* osztályozásának alapjául a tenyészeti idő öt hónapja alatt lehullott csapadékmennyiséget és a relatív páratartalmat tette. *Köppen* osztályozásának alapja pedig a csapadékmennyiség és az átlagos hőmérséklet. A két osztályozás alapja lényegében ugyanaz, mert ugyanazon csapadékmennyiséget feltételezve emelkedő hőmérséklet mellett a levegő relatív páratartalma csökken és fordítva. Tehát ha a csapadékmennyiség mellett megadom a relatív páratartalmat, azzal együtt megadtam a hőmérsékleti viszonyokat is és viszont a megadott hőmérséklet felvilágosítást nyújt a relatív páratartalmat illetőleg is. Természetesen csak megközelítő átlagértékekről lehet szó.

Tikos Béla különben más tekintetben is félreértett, ezt bizonyítja a következő megállapítása: „Ez a körülmény (szél-sőséges klíma) a nagysebességű szelekkel együtt, sorozza az erdőségi öv majdnem szélső kategóriájába a hortobágyvidéki termőhelyet”. — Ezt egyáltalán nem vonom kétségbe. — „Tehát már semmi esetre sem optimális erdei termőhely”. — Ezt pedig már igazán sohasem mondtam.

Ami a szélviszonyokat illeti, ugyanazt kell ismételnem, amit előbb hangsúlyoztam, hogy 17 napi megfigyelésből egy-szersmindenkorra, a Hortobágyról az egész Alföldre általánosítani nem lehet.

Kétségtelen, régóta tudjuk, hogy a Hortobágy klimatikus viszonyai önmagára jellegzetesek. Az óriási területű, csaknem csupasz felület különleges viszonyokat szül. Ezt már *Kerner* is megfigyelte és leírta „*Pflanzenleben der Donauländer*” című művében. A Hortobágy kiváló ismerője érdekesen írja le az esőfelhők eloszlását a Hortobágy felett (A Hortobágy-pusztá és élete): „A nagy felmelegedés, a talajkisugárzás a páramolekulákat nem engedi egyesülni, a szellő elviszi hűvösebb tájakra. Sőt néha a távolról jövő terhes felhők sem képesek leadni áldásos nedvességüket. Gyakran a horizont alján, rendszeren a Tisza felől feltűnik egy-egy kumuluszfelhő, félelmet gerjesztő arcával közeleg, majd nimbuszá fajul, körülötünk esőzsákok ereszkednek, de felettünk kettőzött erővel süt

a nap, a pásztor azt mondja, hogy a felleg szorítja a napot. Ime, még mielőtt a felleg a zenitbe érne, zord arca megváltozik, erősen kavargva eloszlik" stb. Érdekes kis közleményt találtam a „*Magyarság*” 1925. VII. 3-i számában: „*Miért kerülök a repülők a Hortobágyot?*” A Debreceni Ujság közli a következő érdekességet:

„Hazánknak, közelebből az Alföldnek legmelegebb és legkevesbé csapadékos vidéke a Tiszántúlnak Hortobágy—Kőrös vidéke. Az idén különösen forró, száraz éghajlat lepté meg a Hortobágy—Kőrös vidékét. Forró volt a föld. Nem volt borulat az égen. Ha nehéz borulat jött nyugat felől, mikor a Hortobágy fölé ért, szétszóródott és nem volt egy szem eső sem. Eső helyett azonban fújt az erős délnyugati szél. Hordja a port, szikkasztja a földet, tikkaszt minden élőlényt. A meteorológusok, a Hortobágy ismerői és figyelői rájöttek arra, hogy e vidéken erős, felszálló légáramlás van. A felmelegedett levegő állandóan száll felfelé. Ez a meleg levegő veri szét a felleget, idézi elő a nagy szeleket. Ez eddig jobbra feltevés volt. Újabban, mióta állandó légi járatot létesítettek Budapest és Debrecen közt, a repülőgép vezetői érzik ezt a nagy, felszálló légáramlatot. A pilóták beszélik, hogy a gép roppant küzdelmet fejt ki a felszálló légáramlással... Ez a nagy, felszálló légáramlás nagy gazdasági kárt okoz... Ezért nincs eső a vidéken akkor, mikor a környéken, így Debrecenben is jelentős eső van. Ezt az izzó katlant kell megváltoztatni. Ez csak csatornázással és fásítással lehetséges” stb....

Tikos Bélának Aggodalmai vannak a növényzet alapján való talajmeghatározást illetőleg. De kérdem, van-e egyáltalán osztályozási mód, amely tökéletes volna s minden igényt kielégít? Hiszen a *Sigmond*-féle osztályozásnak is megvan a nagy hibája, hogy nem veszi figyelembe a talajrétegek növényélettani szempontból való különbözőségét, illetve egyforma értékeket tulajdonít nekik. Mindenesetre a botanikai és talajtani osztályozást össze kell kapcsolni. Még eldöntésre vár, hogy a pedológia milyen vastag talajréteget vegyen az osztályozás alapjául, illetve mily fontosságot tulajdonítson az osztályozásnál az egyes rétegeknek, így pl.: a felső 30—40 cm.-es rétegnek, melyben a növény gyökérzetének zöme foglal helyet;

mennyit a felső 50—60 cm.-es rétegnek, mely szintere a talajbaktériumok életének és amelyen ritkán halad túl a növény táplálékot felvevő gyökérzete; mennyit a felső 100—120 cm.-es rétegnek, amely már rendesen magában foglalja a szikes talajok mindenkor jelenlévő veszélyes, legtömöttebb és sókban leggazdagabb rétegét, az ú. n. szíkfokot, amelyen, ha a gyökér keresztülhatolt, a növény élete biztosítottnak tekinthető; vagy lemenjünk az altalajvizig, ameddig a fás növényeknek feltétlenül le kell bocsátani gyökereiket. Kérdések, mikre biztos feleletet, végleges osztályozási módot csak a mező- és erdőgazdasági kísérletezéssel kapcsolatos vizsgálatok adhatnak. Addig azonban még hosszú az út s a növényzet alapján való osztályozásra mindig szükség lesz. Hiszen a talaj sokszor igen változatos képet nyújt és nagyot tévedhet az a talajfelvevő kémikus, aki nem ismeri a növények talajjelző értékét. Igen könnyen olyan helyről veheti mintáit, amely minőség csak szórványosan fordul elő az illető területen. Növényismeret nélkül sohasem lehet biztos talajfelvételt készíteni. Viszont a gyakorlati erdész, vagy gazdász a talajjelző növények alapján kellő gyakorlattal már maga is elbírálni, osztályozhatja, térképezheti talaját, ami lehetetlen akkor, ha tisztán a kémiai elemzések eredményeire akarunk támaszkodni. Ismernünk kell azonban növényeink természetét. A sekély gyökérzetű fajok: (*Potentilla reptans*, *Cynodon dactylon*, *Polycnemum arvense*, *Poa crispera*, *Polygonum aviculare* stb.) a talaj felső rétegét jelzik, a mély gyökérzetűek (*Statice Gmelini*, *Podospermum canum*, *Artemisia monogyna*, *Kochia prostrata* stb.) az alsó rétegeket.

Hogy ugyanazon ponton nem állandó a növényzet, az előttem sem szorul bizonyításra akkor, amikor én ezt már 1924 tavaszán megjelent dolgozatomban („A szikesfásítási kísérletek előtt”) vázoltam és amire legutóbbi cikkemben (18. old.) ismételtén rámutattam: „Úgy a talaj, mint a növényzet változásnak van alávetve, javul, vagy romlik stb., Tehát nemcsak a növényzet, hanem a talaj is változhatik, helyesebben első sorban rendesen a termőhely alakul át, amit aztán követ a növényzet. Ez az átalakulás nem következik be máról holnapra, hosszabb időt vesz igénybe. Oka lehet éghajlati változás, ter-

mészetes növényzsuccesszió, de többnyire kultúrhatásokra vezethető vissza. A túlzott legeltetés is nagymértékben átalakíthatja a növényzetet, de a talajt is. Ez észlelhető a Hortobágyon. Legszembeötlőbb éppen nem annyira a *Festuca pseudovina* térhódítása, mint inkább annak pusztulása s különösen a *Polygonum aviculare* és az *Eragrostis pilosa* nagymértékű előnyomulása. A legelő állat (különösen a birka) szaggatja, kitapossa, kitépi az évelő tömöttebb füvezetű fajokat (így a *Festuca pseudovina*-t is) s a támadt csupasz résekbe behatolnak a gyomszerű egynyári növények (*Polygonum*, *Eragrostis pilosa*, *Matricaria chamomilla*, *Bromus*-ok, *Hordeum Gussoneanum* stb.), amelyeknek kifejlődéséhez, életéhez elég egy rövidebb ideig tartó nedvesebb időszak, esetleg a télről maradt nedvesség.

Éppen ezért az osztályozásnál nem vettem alapul a *Trifolium*-okat, amelyek csak időszakos lakói a közepes minőségű szikéseknek. Ezen fajok csak megfelelő nedvességű tél után jelennek meg.

Ami a *Camphorosma ovata*, az *Inula britannica* és *Achillea* összetalálkozását illeti, éppen ellenkező módon kell magyaráznom, mint *Tikos Béla*. Az *Inula britannica* és az *Achillea* ugyanis évelő fajok, tehát nagyobb a valószínűsége annak, hogy ott is az erős legeltetés a gyepezetet megritkította, a csupaszon maradt talaj némileg erodálódott és romlott fokozatosan. A két évelő fajt mély gyökérzete képessé tette arra, hogy még tengődjön a mostohábbá vált viszonyok között is, míg a csupasz közöket bevetette az egynyári *Camphorosma ovata* magja.

Hogy a mélygyökérzetű évelő fajok mily rendkívül szívósan tudnak küzdeni fennmaradásukért, arra igen jellemző példákat láthatunk a püspökladányi kísérleti telepen. 1924. év októberében kezdtük a kísérleteket, melyekhez néhány parcellát felszántottunk. Azóta pedig évenként 4—5-ször lókapával végig kapáltuk, párszor kézikapával is. A mélygyökérzetű *Statice Gmelini* az egyes kapálások után mind újabb és újabb levelekkel tört fel és most tavasszal, tehát a harmadik évben még mindig tele vannak az ültetések közei új *Statice*-levelekkel.

Tikos Béla bejelenti a hortobágyi fásítások megkezdését, melyeket csak I. osztályú talajokon tervez. Ilyet azonban, sajnos, nem sokat fog találni, különösen az Árkus mentén, pedig tudtommal onnan indulna ki a munka. Ez a fásítás rendkívül üdvös volna, de félek, hogy a város nem fog adni elég anyagi támogatást a védelemre. A Hortobágy sorsa, hasznosítása nagy probléma. Ennek sikeres megoldását csak úgy tudom elképzelni, ha megfelelő tőkével áttérnének a mesterséges takarmány termesztésére és intenzívebb fásítására a jobb és közepes minőségű területeken, a legrosszabbakat pedig meghagynák kifutónak, hogy az állat állandóan a szabadban legyen. A mesterséges takarmányt természetesen mindenekelőtt a lucerna szolgáltatná, amely növény valóságos áldás a szikes vidékekre, mert ott a legkitünőbb minőségű és nagytömegű takarmányt szolgáltat, úgyhogy inséges időszakban mindig volna az állatok részére kellő mennyiségű tartaléktakarmány. A jól táplált állat elől így sokkal könnyebb volna megvédeni a fásítást, mint a kiehézzettel szemben akár védősáncokkal is. Mennyire megváltozna a Hortobágy, ennek a mi szomorú hírességünknek most sokszor oly sívár képe!

A Hortobágyon tehát megkezdődik a fásítás, de kezdődjék másutt is, ha más nem, legalább kísérletezés. Kemény munkával, alapos körütekintéssel és felkészültséggel törekedjünk a cél felé s úgy dolgozzunk, mintha minden felelősség csak rajtunk volna. Mi magunk akarjunk speciálisták lenni, mert minél kevesebb felelősséget vállalunk, illetve minél többet hárítunk az utókorra, annál drágábban fizeti meg az ügy és az állam. Ha tévedtünk, lássuk be férfiasan minél előbb, ne várjuk annak megállapítását a következő nemzedéktől. Végül ne higgyünk utópiában, hanem komoly, reális, bár nehéz munkával igyekezzünk elérni az elérhetőt!

Lignum és arbor.

Az *Erdészeti Lapok* f. évi III. és IV. füzetében *Berta István* erdömérnök olyan értékes kultúrtörténeti és a maga tünetszerűségében annyira kirívó adatokkal gazdagította erdészeti irodalmunkat, hogy nem haladhatunk el mellette szó nélkül. Egy magyar erdömérnök a török kormány szolgálataiba lép és beutazza Kis-Ázsia erdőségeit. Mint erdő-mérnök bizonyára kitűnően elvégzi feladatát, a jelen esetben azonban a távol idegenben, megfelelő, az erdömérnöki átlagos igényeket nyilvánvalóan meghaladó speciális botanikai ismeretek hiányában, több helyen téves adatokat közölt, ennél fogva helyénvalónak tartom, hogy nemes igyekezetének segédkezet nyújtva, a szükséges helyesbítéseket megtegyük.

Az még nem oly nagy tévedés, hogy a bithyniai *Abies*-t *Nordmanniana*-nak veszi, mert hiszen *Mattfels* csak 1925-ben különböztette meg az addig más neveken szereplő bithyniai és paphlagoniai fát, mint *Abies Bornmülleriana*-t, de helyesbítésre szorul az, hogy *A. Nordmanniana*-t mint „a francia *Alpokból jól ismert*“ fajt mutatja be, mert az *A. Nordmanniana* kaukázusi faj s nem „normandiai fenyő“, hanem „Nordmann botanikus fenyője“, ezenfelül pedig Normandiában *Alpok* nincsenek.

A rejtélyes *Quercus incana*, melyről már prof. dr. *Fehér Dániel* megállapította, hogy a kisázsiai tölgyek között ismeretlen név, minden valószínűség szerint a *Qu. Aegilops*, melynek levelei alsó lapjukon fehérmolyhosak, s mely úgy Thráciában, mint Kis-Ázsiának főleg nyugati részeiben valóban előfordul. Kupacsei („valonea“) erős tannintartalmuk miatt kiviteli cikk gyanánt szolgálnak. A *Pinus Laricio taurica*-ról is nem nagy nehézséggel megállapíthatjuk, hogy a *P. Pallasiana*-ra vonatkozhatik, a *Larix*-hoz való hasonlítás egyedüli indoka gyanánt azonban csak a fiatal ágak sárgás és a tűleveleknek a *P. nigra* európai rokonságánál világosabb zöld színét képzelhetjük el, egyébként az összehasonlítás sántít. Éppígy homályban marad előttünk a rejtélyes *Pinus alba*, mely a fa törzsének leírása alapján talán nem is *Pinus* és a *P. Cembra*, a cirbolyafenyő, melyet pedig igazán nem

könnyű dolog más fajjal összetéveszteni*). Hogy az *ilex aquifolium*-ot szerzőnk mint a *Quercus ilex* „igen érdekes válfajú rokonát“ s mint Európa erdeiben ismeretlen növényt mutatja be, azt igazolja, hogy amit ő *Ilex aquifolium*-nak nézett, csakugyan nem az a növény. A Taurus 2400 m-es rétegvonalánál szerzőnk *Biota orientalis*-t látott, melynek pedig eddig ismeretlen őshazáját délnyugati Kínában, a tibeti határon csak nem is olyan régen fedezte fel *Handel-Mazzetti*. Amit szerzőnk észlelt, az nem thuja (*Biota*) volt, hanem minden valószínűség szerint a *Juniperus excelsa*, mely a Taurusban valóban éppen a fatenyészet felső határvonalán gyakori. Lelkes szavakkal és igazán szépen írja le szerzőnk a *Cedrus*-erdőt, de nyomban zavarólag hat az a körülmény, hogy együtt szerepelteti a *Cédrus* mindhárom fáját („három főbb nemét”): a himalayai *C. Deodara*-t és az Atlas-hegység *C. atlantica*-ját a Taurusban egyedül előforduló *C. Libani*-val. A Taurus erdőségeiben ezenkívül még bemutatott mindenféle fa és cserjének felsorakoztatása a világ minden flórabirodalmába elvezetne bennünket.

Nem könnyű dolog egy ismeretlen s az európai fákhoz szokott szemnek annyi újat nyújtó területen nyomban tájékozódni. De intő példája ez a cikk annak, hogy a *lignum* és *arbor* nem azonos fogalmak. Az átlagos erdőmérnöki feladatokon túl még nagy terület van, amelyet be kell járnia annak, aki idegen égöv alá tartozó tájékok flóráját kívánja ismertetni. Bizonyára ritka eset az, hogy magyar erdőmérnök Kis-Ázsiát láthassa s akinek, mint szerzőnknek, igazán van érzéke ahhoz, hogy a szoros értelemben vett erdőmérnöki feladatokon túlmenő megfigyeléseket is végezzen. Micsoda értékes kincsesházát gyűjthette volna össze a tapasztalatoknak és megfigyeléseknek, mennyi még tisztázatlan kérdésnek a megoldását segítette volna elő és mennyi szolgáltattott tehetett

*) Vajjon a jelen esetben nem-e *Pinus Peuce*-vel állunk szemben? Ez a fa ugyanis a „Rila” hegycsoportban, Bulgáriában, a régi török határ mellett a havasi fenyő tenyészővét foglalja el. (Magam is láttam ott egy mintegy 300 k. holdas, összefüggő erdőt alkotó állományt a lucfenyő tenyészhatára felett. Szerk.)

volna nem csupán jelenlegi otthona erdészeti ügyének, hanem a magyar tudománynak is, ha csak kissé speciálisabb botanikai fegyverzettel indul neki útjának s ha tisztában van azokkal a problémákkal, melyek az erdészét és botanika határterületén állva, erdészt is kell, hogy érdekeljék. Az Ida-hegy *Abies Equi trojani*-ját *Sintenis*-en kívül még senki sem gyűjtötte s ma már túl vagyunk azon, hogy az erdészre közömbös, hogy egy *Abies*-t Péternek hívnak-e vagy Pálnak. De a török erdészeti szempontjából is fontos, hogyan és milyen körülmények között fordul elő ez a faj, erdőt alkot-e még, fennmaradása biztosítva van-e, vagy pedig ezzel is úgy vagyunk, mint az *Abies nebrodensis*-szel, melyet herbáriumi példák alapján ismertek fel, de a természetben már csak egyetlen példányát bírták megtalálni? Egyetlen konkrét példa ez, melyet Kis-Ázsia fás növényzetének problémái közül megemlítek, csak azért, hogy rámutassak, milyen alkalom volna arra, hogy éppen magyar ember segítsen előbbre vinni és tisztázni az erdészeti és botanikát egyaránt érdeklő vitás kérdéseket. S ha ott helyben nem áll rendelkezésre a meghatározáshoz szükséges irodalmi anyag, fogadatlan prókátorként beszélek, de úgy hiszem, Erdőmérnöki Főiskolánkon lévő Növénytani Intézetünk, vagy Nemzeti Múzeumunk szívesen fogadna szerzőnktől minél bőségesebb s minél teljesebb növényküldeményeket és segítené elő ezek meghatározásával tanulmányait.

Úgy vagyok értesülve, hogy erdőmérnöki főiskolánk különösen az utóbbi időben e téren óriási léptekkel halad előre s ez a felmerült eset is élénken bizonyítja, hogy mily nagy érték az a közre nézve is, ha az erdőmérnök magas színvonalú botanikai ismeretekkel rendelkezik. Sőt amióta az erdészeti természetes felújítás elve dominál, az erdészre is mind fontosabbá válik „az erdő természetes regeneráló erejének” (Erd. Lapok, 1927, 162.), más szóval az erdő geobotanikai viszonyainak ismerete. Ilyen szempontból pl. annak kutatása, hogy valamely vidéken eredetileg milyen fánem alkotott erdőt s hogyan és mily okokból változott meg az eredeti kép, éppúgy erdészeti, mint geobotanikai feladat. Nem ok

nélkül viszi *Fehér* professzor hallgatóit évente a kámoni arboretumba s Németország egyik első erdészeti főiskoláján, Eberswalde-n *Dengler* professzor nem ok nélkül foglalkozik a *Pinus*, *Picea* és *Abies* természetes elterjedésének megállapításával és hasonló irányú vizsgálatokkal.

A dendrológiai és növényföldrajzi ismeretek fontosságának felismerése az erdészet körében azonban még nem általános. Külföldi főiskolákon is még előfordul, hogy az erdömérnök elnyomja az erdészt, a lignum az arbort, a fejlődés azonban mégis abban az irányban halad, amely a dendrológiai és geobotanikai ismereteket az erdészre nézve is nélkülözhetetlennek tartja.

dr. Gáyer Gyula
egyetemi tanár.

A nagy problémák

Megmaradt tölgyerdeink a szó igazi értelmében ünnepi díszet öltöttek.

Ha az ember bennük jár, nem győz eléggé csodálkozni a természet teljesítőképessége felett.

Tölgycseprentéseink még az első nyarat el sem érték és helyenként már szorulnak.

Az eddig felállított elvek egy része folytonos cáfolatra talál, mert ily tömeges tölgymakkból keletkezett természetes újulat másképp viselkedik, mint szórványos makktermés esetében.

Pl. a begyepesedett, eldudvásodott, ú. n. „*kiélt*” erdőrészekben a makk-kelevények légóját ép úgy megeléjük, mint a kellőkép előkészített, jól konzervált tölgyesekben. Az egyik probléma ennek a természetes tölgyújulatnak lehető megtartása volna, a vágásra érett és üzemtervileg főhasználatra előírt erdőrészekben.

Az első tavasz és nyár a csirázási és befásodási folyamat éve, ekkor leghelyesebb, ha az erdőt pihenni hagyjuk.

Azonban már 1928-ban cselekednünk kell, hogy ezt a bőséges áldást valahogy megmentsük az utókor számára.

Midőn sok évvel ezelőtt az elgyertyánosodásnak és ezzel kapcsolatosan az erdők elértéktelenedésének kérdését felvetettem, az a gyakorlati erdőgazdák és szakírók között nemcsak visszhangra talált, hanem többen, az értékében elvesztett erdők visszahódítását tűzték ki feladatukul.

A felvett küzdelmet főleg az a tudat ösztökélte, hogy az elgyertyánosodási folyamat áldozatait elsősorban a tölgyesekből szedi.

Ha valaki e tekintetben statisztikát készítené a régi állapot összehasonlításával, a kiszámított adatok az egykori tölgyeseknek nagyon szomorú fejfái volnának.

Azonban a gyertyán 40—50 esztendő alatt sem volt képes oly mértékben hódítani, hogy az elértéktelenedett erdőrészekben helyel-közzel egy-egy tölgy ne maradt volna.

1926. év őszén országos és teljes tölgymakktermésünk volt.

Tölgygel spékelt gyertyánosaink alatt a legszebb tölgymakk-kelvény díszlik, helyenként oly sűrűségben, hogy szinte tölgyszőnyegen járunk.

Amin oly sokat gondolkoztunk, azt a nagy természet egy csapásra javunkra megoldotta.

Most rajtunk van a sor megtalálni a módozatot, hogy zökkenés nélkül helyreállítsuk az örökségül vett status quot.

Ezzel a problémával minden lelkes magyar erdésznek nemcsak foglalkoznia kell, hanem tapasztalatait a nagy ügy érdekében leköszölnie elsőrendű erdőgazdasági kötelessége.

*

Végül még röviden foglalkozni óhajtok a lombalom kérdésével is.

Már több ízben rámutattam arra a jelenségre, hogy a nagymagú lomberdők természetes felújításának biztosításához bizonyos mennyiségű lombalomra, talajtakaróra van szükségünk.

Még az 1926. évi tölgymakkból is számottevő cseprentés csak ott látható, ahol azt a lehullott lomb ősszel eltakarta, illetve a csira gyökérzete a földbe juthatott.

A májusi fagy a szabad állásban csirázó makkot szíkjében is érte.

Az kihajtani többé nem fog.

Míg a védett helyen keletkező csemetécskének kis lombzata ha le is fagyott, a tölgy kitünő reprodukáló képességénél fogva, már újólag fakadni kezd.

Legutóbb egyik közbirtokossági erdőt jártam.

A lombalom nagyobb felét részben az ember, részben a szél elhordta.

1926. évi tölgymakktermésből keletkezett cseprentések csak bedudvásodott részeken, gödrökben, lehullott ág közelében, szóval mind olyan helyen voltak láthatók, ahonnan a lombalmot bizonyos oknál fogva a szél, vagy az emberi kéz könnyűszerrel nem vihette el.

Lippóczy Béla.

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK

Magyar Királyi Földművelésügyi Miniszter.

42.962. szám 1927. év. I.—I.

Hirdetmény.

Az erdőőri és vadőri szakvizsgák 1927. évi augusztus hó 1-én és az erre következő napokon kellő számú jelentkező esetén Debrecenben, Miskolcon, Gödöllőn, Kecskeméten, Kaposváron és Győrben fognak megtartatni.

Akik az erdőőri vagy vadőri szakvizsgát letenni óhajtják, az ehhez szükséges engedély iránt kellően felszerelt kérvényüket 1927. évi július hó 1-ig a lakóhelyükre illetékes m. kir. erdőigazgatóságnál nyújtják be.

Az erdőőri szakvizsga letételének megkönnyítésére az erdőigazgatóságok székhelyein kellő számú jelentkező esetén, az 1927. évi július hó 4-én kezdődő négyhetes előkészítőtanfolyamot rendezek, melynek végeztével a hallgatók szakvizsgára bocsáttatnak.

A tanfolyamra való felvételt az illetékes m. kir. erdőigazgatóság eszközli, amelyhez a felvétel iránti kérvényeket 1927. évi június hó 15-ig kell benyújtani.

A tanfolyamra csak olyan erdőőrök jelentkezhetnek, akik az elemi népiskolát elvégezték, legalább három évig szakadat-

lanul erdészeti gyakorlati szolgálatban állottak, feddhetetlen előéletűek és 20-ik életévüket betöltötték.

Az erdészeti gyakorlati szolgálat igazolásául csak az olyan bizonyítvány szolgálhat, amelyet okleveles erdőmérnök állított ki, vagy amelyen folyamodónak tényleges erdőgazdasági vagy vadőri alkalmaztatását a szolgálati helyre illetékes m. kir. erdőfelügyelő igazolja.

Annak, aki az előkészítőtanfolyamra felvétetett, a vizsga-engedély iránt külön nem kell folyamodni.

A tanfolyam hallgatói élelmezésükről és ágyneműről maguk tartoznak gondoskodni.

A tanfolyam díjmentes és egyelőre nem kötelező.

A tanfolyamra vonatkozólag bővebb felvilágosítást a m. kir. erdőigazgatóságok adnak.

Budapest, 1927. évi május hó.

M. kir. földművelésügyi miniszter.

I R O D A L O M

Fekete Zoltán: *Erdőmérnöki segédtablák.* (Sopron, 1927.) A régóta nélkülözött és régvárt zsebkönyv végre megjelent. Külső kiállítása csinos, praktikus, elfér az erdőtjáró erdőmérnök kabátzsebében, belső tartalma valóban gazdag.

Fáradtságot nem ismerő szerzője rászolgál arra, hogy az első kiadást hamarosan szétkapkodják.

A „ma“ erdőmérnökének teljességgel nélkülözhetetlen.

Lapzárta előtt kaptuk a zsebkönyvet, s így ezúttal nem is volt módunkban belemélyedni abba az 58 különféle táblázat rejtelseibe, amelyek az erdőmérnök ezerféle munkaterületén igen hasznosan használhatók.

Felsorolásukba bele sem kezdhünk, mert a helyszűke nem engedi, elég, ha annyit mondunk, hogy mindenféle táblázat, amire az erdőrendezés, erdőbecslés, erdőértékszámítás, erdészeti földmérés, út- és vasútépítés során az erdőmérnöknek szüksége lehet, bele van tömörítve ebbe a kis zsebkönyvbe.

Egyedüli hiánya, hogy az erdészeti tudományoknak, főleg a természettudományokkal rokon csoportja hiányzik belőle, illetőleg nem is belőle, hanem mellőle.

Igen kíváncsot volna, hogy mielőbb megkapjuk a kiegészítő másik felét, az erdőművelési, erdővédelmi, növényteni, talajtani, vadászati, valamint az erdőgazdasággal kapcsolatos

ipari és kereskedelmi adatokkal kiegészített részét, nemkülönben az erdészeti törvények és főbb rendeletek kivonatos összefoglalását.

A mű terjedelme 324 oldal. Kiadja: a Rábaközi nyomda és lapkiadóvállalat Sopronban. Ára csomagolással és portóköltséggel együtt 15 P 60 f.

Erdőgazdasági politika. A neudammi J. Neumann-cég kiadásában a közelmúltban dr. H. W. *Weber* egyetemi tanár tollából egy új erdőgazdaságpolitikai mű jelent meg „Forstwirtschafts-Politik“ cím alatt.

A termékeny német irodalom ezen a téren sem szűkölködik értékes művekben s így maga a szerző is attól tart, hogy ezen munkájának kiadása egyesek szemében felesleges erőlködésnek és merészségnek fog feltűnni. Azonban megnyugtatta őt az a tudat, hogy Graner és Schwappach hasonló tárgyú művei már elavultak, dr. Endres „Handbuch der Forstpolitik“ című kézikönyve pedig túlságosan csak tudósoknak készült, ellenben ő maga (*Weber*) a gyakorlat számára egy „Grundriss“-t akart adni.

Elsősorban és mindenekfelett természetesen a német viszonyokat tárgyalja, de más országok gazdasági életéből is találunk benne teljesen újkeletű értékes adatokat.

Könyvének bevezető részében röviden az erdőgazdasági politika tárgyát, feladatát, a jelen idők erdőgazdaságát, a faipart ismerteti, majd részletesen tárgyalja a szorosan vett erdőgazdasági politikát.

Szaktársaim különös figyelmébe ajánlom *Weber* 320 oldalas hatalmas könyvének tanulmányozását, mely 11 márkáért kapható a kiadónál: Verlagsbuchhandlung J. Neumann, Berlin SW. 11. Anhaltstrasse 7. — F.

Kruedener A., Freih. v., Waldtypen, Klassifikation und ihre volkswirtschaftliche Bedeutung I. B. (Az egész műnek 1. és 2. része) 10 táblával és 1 térképpel. J. Neumann, Neudamm, 1927. — füzve 9 R. M.

Az erdészeti szakirodalomban mind szélesebb és szélesebb hullámokat ver az erdőtípusok kérdése. A szakemberek mindinkább érzik a szükségességét a *természetes* osztályozási módnak, amely nem a zöld asztal mellett készült elvont értékek alapján s amelynek jellegeit künn a természetben is megtaláljuk és nem egy-egy fafajra vonatkozik, hanem általános érvényű.

Ugy látszik, amint a talajtípusok, úgy az erdőtípusok terén is az oroszok lesznek az egész tudományos világ mesterei.

Kruedener szerint az erdőtípus célja, hogy megadja a ter-

mőhely karakterisztikumát, mindazokat a viszonyokat, amelyek létrehozták s alkotják, hogy áttekinthető képet nyújtson az állomány biológiájáról, életviszonyairól, nem egy bizonyos faj, hanem az erdő, mint olyan szempontjából, az erdő s a termőhelyi tényezők egymásra gyakorolt hatásáról, az erdő életéről. Az erdőtípus fogalma alatt pedig eszerint röviden érthető egy bizonyos fás növénysszövetkezet, amely adott klimatikus, valamint adott talaj- és altalajviszonyok között emberi beavatkozás nélkül képződött és többé-kevésbé állandó jellegekkel bír.

A szerző egész művét négy részben tervezte a következő címekkel: 1. rész: Az erdőtípusok osztályozásának alapjai. 2. rész: Az erdőtípusok osztályozása. (Ez a két rész képezi az első kötetet.) 3. és 4. rész: Az egyes erdőtípusok biológiai jellege.

Az erdőtípusok irodalmában eddig talán legismertebb a finn *Cajander* neve, aki osztályozásának alapjául az erdő aljnövényzetét teszi, mely szerinte egyúttal az egész termőhelyre jellemző. Ezzel szemben *Kruedener* az összes termőhelyi tényezőket figyelembe véve a talajt tartja elsősorban szem előtt, úgyhogy művének ezen két első részében megállapított erdőtípusaik egyúttal talajtípusok.

Az első részben vázolja az általa követett irányelveket, osztályozásának alapjait, melyek szerinte: a *klima*, a *talaj* (fel- és altalajviszonyok, származás, képződési és nedvességviszonyok) és a *növényzet*. Majd áttér az Európai-Oroszország erdős területeinek klímazonális beosztására (Vorsteppenzone, Waldsteppenzone, Rasenbleicherdezone, Vortundrazone), részletesebben azonban csak két övet tárgyal, amelyek az Európai-Oroszország erdészetére nézve a legnagyobb jelentőséggel bírnak (Waldsteppenzone, Rasenbleicherdezone).

A második részben tárgyalja a talajok petrográfiai jellegét és a legkülönbözőbb viszonyok között létrejött növénylerakódásokat s mindezzel kapcsolatosan a különböző talajoknak egész sorozatát (homok-, agyag-, kőlerakódások; csernokján, rendzina, különböző humusz-, iszap- és tőzegtalajok). Végül pedig hozza az erdőtípusok osztályozásának sémáját, amit egy összefoglaló típustáblázattal igyekszik áttekinthetőbbé tenni. Itt az osztályozás legfontosabb tényezői: a talaj nedvességviszonyai, a talaj szellőzési viszonyai (Luftdränage Durchlüftung des Bodens), a talajtakaró minősége s végül az egyes petrográfiai csoportok. *Kruedener* osztályozása tehát rendkívül széles alapokon nyugszik, irányelvei az egész talajökológia. A mű nagy értéket jelent a szakirodalomban, új irányt mutat, amely iránynak követése tőlünk szélesebb látókört, nagyobb

talajtani felkészültséget követel, mint az eddigi termőhelyi osztályok, de egyúttal biztosabb alapot is nyújt.

Nagy érdeklődéssel várjuk a második kötetet.

F.

Thaisz Lajos ny. mezőgazdasági kísérletügyi igazgató: **A magyar talaj gyepesítése.** Ára: 3 pengő. Kiadja a „Pátria“ Irodalmi Vállalat és Nyomdai Rt., Budapest, IX., Üllői-út 25.

A fenti címen egy teljesen eredeti magyar munka hagyta el a sajtót, amelyet a szerzője 42 évi gazdasági-botanikai tanulmányai és gazdag tapasztalatai alapján írt meg. A munka a következő fejezeteket tartalmazza: Bevezető. I. A magyar talaj gyepesítéséhez szükséges növények jellemzése. II. Rétek. III. Legelők. IV. Fűmagkeverék-tervezetek. V. Fűves herekeverékek. VI. Vasúti és folyamtöltések begyepesítése. VII. Meredek talajok és homokbuckák megkötése. VIII. Kerti pázsit. IX. A gyepesítéseknél szükséges szabályok és tudnivalók. A szikes talajok gyepesítésének igen nehéz kérdésével csaknem minden fejezetében foglalkozik.

A rétek és legelők művelésének módozataival igen jó magyar munkák foglalkoznak, ezeknek a gazdasági-botanikai része azonban idegen. A szerző munkájának a gazdasági-botanikai része pedig a hazai növények ismeretére és azok gyakorlati alkalmazására van felépítve, ezért az újránnyű és házagpótló.

Itthon és a nagyvilágban. *Világutazásaim tanulságai.* Irta: **Gubányi Károly.** (A Köztelek Gazdasági Könyvtár XI. füzet.) Kiadja a „Pátria“ Rt. (Budapest, IX., Üllői-út 25.) Ára 4 pengő.

Az utóbbi időkben, a messze külföldön, a mezőgazdasági településeknek egy új fázisa indult meg, amely kisebb területen, de jelentékeny szaktudással, intenzíven kezelt kertgazdaságok létesítését vette célba. Kanadában, Californiában, Ausztráliában, Délafrikában már rég elfogytak a könnyen kapható olesó, jó földek. Az illető kormányok által még néhány évtized előtt szinte ingyen kínált nagy földterületek ma már mind el vannak foglalva. Ezeken a gyéren benépesített tájakon mindenütt, ahol a talaj és a klimatikus viszonyok megengedik, ma már az ú. n. closer settlement, azaz a sűrűbb település elvei szerint kezdik a föld termőerejét feltárni és kihasználni. Erre a célra az oda kívánczók intelligensebb és főleg kezdőtökével is rendelkező részét igyekeznek elcsalogatni. Az ilyenféle sűrűbb településeknek egyik biztosan jövedelmező alapja mindenütt a szakszerű gyümölcstermelés.

London, Sanfrancisco, Sydney, vagy Cape-Town települési irodái bármely angol nyelvű kérdezősködő levélre ma is

azonnal bőséges és kimerítő felvilágosításokat küldenek a világ bármely pontjára és szívesen hívják a gazdaéletet kedvelő, tőkével rendelkező, tetterre vágyó egyéneket a vidékükön való megtelepedésre.

Aki szerencsés volt a világ eme távoli tájait bejárni és az ott folyó telepítési munkálatokat a helyszínen megfigyelhetni, az feltétlenül csak azzal a meggyőződéssel térhetett haza, hogy az ilyenféle munkakör után vágyódó magyarnak nem kell elhagynia a honi föld határait. Számukra nagyon sok hasonló tér, tennivaló és életlehetőség kínálkozik itthon is.

AzItthon és a nagyvilágban című munka arról igyekszik meggyőzni az olvasót, hogy a mai sorsával elégedetlen magyar középosztály vállalkozóbb szellemű tagjainak a kertgazdálkodás és speciálisan a szakszerű gyümölcstermelés munkakörébe kellene nagyobb arányban belekapcsolódnia.

Ha számba vesszük és összevetjük az előnyöket és hátrányokat, amiket egyrészt a tengerentúli klíma, az ős szűzföld, a fejlett kereskedelmi élet kínál, az idegenséggel, a rossz munkásviszonyokkal, az állati és növényi ellenségek légióival, úgy a választás kétséges nem lehet.

Mindössze a városi élet kellemetlenségeit és kényelmét kell felcserélni a vidék egyszerű igénytelenségével és az irodák zárt levegőjét a zöld, lombos kerti tájak üde légkörével.

A magyar vidék sok-sok intelligens, gondolkodni és dolgozni szerető lelkes művelőt vár és kíván, akik az áldott földből elő tudják varázsolni a még fel nem tárt, rejtett kincseket. Kapcsolódjunk bele a nemes gyümölcstermelés érdekes, gyönyörű, független munkakörébe, igyekezzünk kiépíteni, ki szélesíteni a gyümölcsértékesítésnek külföldre vezető utait, úgy kétségtelen, hogy minden vállalkozó magyarnak juthat még egy darab honi rög, amelyhez ha híven odatapad, megelheti az új élethivatását és a biztos boldogulását.

Gubányi Károly munkája egyike a legtanulságosabb és legélvezetesebb olvasmányoknak. Egy sokat látott, nagyműveltségű férfiú írása ez, aki a tollnak is mestere. Melegen ajánljuk a gazdaközönség figyelmébe.

Vállalkozók Évkönyve és Címtára (Költségszámítás a magasépítésben) címen 1100 oldal terjedelmű könyv jelent meg most a Vállalkozók Lapja kiadásában. E könyv első kötete az összes, a magasépítésben előforduló kalkulációs számításokat tartalmazza hivatott szakemberek tollából; ezenkívül tartalmazza az összes gyakorlati tudnivalókat, táblázatokban feldolgozva az összes magasépítési gyakorlatban szükséges adatokat. A II. kötet pedig a magyarországi építtető hatóságok,

építőiparosok, építőipari gyárak, valamint kereskedők teljes — mintegy 50.000 címet tartalmazó — címtárát nyújtja, úgy-hogy *mindenkinek, aki épített, vagy az építőiparban dolgozik, nélkülözhetetlen.*

A hatalmas munka ára (két kötet egybekötve) 28 pengő, megrendelhető utánvét mellett is, a Vállalkozók Lapja kiadó-hivatalában, Budapest, VI., Podmaniczky-utca 27. Telefon: Teréz 120—69.

K Ü L Ö N F É L É K

Kitüntetés. A finn erdészeti egyesület dr. *Fehér* Dániel főiskolai rendes tanárt, a soproni növénytani intézet vezetőjét tiszteletbeli levelezőtagjául választotta.

Amikor őszinte örömmel köszöntjük szaktársunkat és úgyis mint lapunk munkatársát, készséggel rögzítjük meg lapunkban ezt az eseményt, amelyet azonkívül, hogy dr. *Fehér* Dánielt személyében tüntette ki, egyben, mint a rokon finn szaktársak őszinte ragaszkodását könyvelünk el.

Legközelebbi lapszámunk augusztus hó 1-én jelenik meg

A nyári időnyben folytatott eddigi gyakorlathoz képest az „Erdészeti Lapok” VII. és VIII-ik, júliusi és augusztusi lapszámát együttesen augusztus hó 1-én fogjuk megjelentetni, miért is kérjük t. Olvasóinkat, hogy ezt a körülményt esetleges hirdetések közzétételénél már előre mérlegelni szíveskedjenek.

A vad vasúti szállítási díjai. Főiskolánk két ízben kapott 3—3 darab özet ajándékba, első ízben ifj. gróf *Esterházy* László sárosdi, másodízben gróf *Károlyi* Imre nagymágócsi uradalmából. Az első szállítmány vasuti díja 300.000 korona körül volt, a másodiké ellenben 205 pengő körül. Utána járva a feltűnő különbségnek, megtudtam, hogy az erre vonatkozó díjszabás X. fejezetének „különleges határozmányai”-ban a következő előírás foglaltatik:

A díj megállapítandó: „ha a szállítmányhoz külön kocsi nem szükséges, a ketrecekben, ládákban vagy efféle tartályokban szállított apró vadnál és szárnyasoknál a tényleges súly után, vadállatoknál és egyéb vadaknál a tényleges súly, de legalább 1200 (egyezerkettőszáz) kilogramm után”.

Ennek az előírásnak fejében az összesen 180 kg. súlyú három darab őz viteldíja 1200 kg. után lett megállapítva.

Személyesen eljárta az érdekelt két vasutnál, a MÁV és GySEV-nél, készséggel honorálták illetékes helyen a díj megállapítás-

sal szemben emelt kifogásaimat és az írásban beadott reklamálásra kilátásba helyezték a túlfizetés megtérítését.

Mivel azonban ez az ügy nemcsak a főiskolát érinti, hanem általános érdekekkel bír, a tanszékem részéről, mint a vadászati érdekek hivatalos öre, az Államvasutak figyelmét felhívtam arra, hogy a díjszabásnak idevonatkozó intézkedései egyrészt nem szabatosak, másrészt a vadtenyésztésnek érdekeit sértik, mivel az élő vadnak szállítását mértéken s méltányosságon felül terhelik.

Rámutatottam arra, hogy az „apró vad” kifejezés itt nincs helyén, mert — eltekintve az őztől, amely némileg vitás, de túlnyomó részben a nagyvadhoz számítjuk — pl. a muflon, a vaddisznónak malaca, a medvebocs nem tartozik az apró vadhoz, pedig súlya ládástul 40—60, kg. körül van; az 1200 kg. után való felszámítás itt 20—30-szoros többletet jelentene. Nem helyes a „vadállatok és egyéb vadak” kifejezés sem. (Megjegyzem, hogy a „vadállatok” szót én az állatseregletek vagy állatkertek lakóaira értelmeztem, csak utóbb tudtam meg, hogy a „ragadozó vad” értendő ez alatt.)

Az illetékes MÁV ügyosztályban a legnagyobb mérvű előzékenységre, méltányosságra és megértésre találtam. *Udvarhelyi* Kálmán főfelügyelő úr, a díjszabási osztály főnöke többszöri levélváltás után, amelynek már legelején jelezte, hogy kész a szövegnek megfelelő változtatására és hálás köszönettel fogadja a figyelmeztetést, szóbeli tárgyalásra kért fel, hogy a díjszabás vasuttechnikai követelményeit összhangba hozzassuk a vadtenyésztés érdekeivel.

A tárgyalás során a következő szövegezt javasoltam:

„A szállítási díj megállapítandó: Ha a szállítmányhoz külön vasuti koci nem szükséges, a ketrecekben, ládákban vagy efféle tartályokban szállított kisebb vadnál — mint nyúl, őz, muflon, zerge, borz, vidra, róka, farkas, vaddisznó malaca, medvebocs és mindennemű szárnyas vad — a tényleges bruttó súly után; ennél nagyobb vadnál — mint bölény, szarvas, dām vad, vaddisznó, medve — a tényleges súly, de legalább 800 (nyolcszáz) kg. súly után.

A ragadozó vad — menyétfélék, görény, nyest, nyuszt, róka, vadmacska, vidra, valamint a borz, továbbá a farkas, hiúz és medve csak belülről vaspléhvel burkolt, ill. a szelelő nyílásokon megfelelő sűrű dróthálával borított ládákban vagy vasketrecekben szállítható.

Ezt a javaslatot a főfelügyelő úr elfogadta a további tárgyalás alapjául, természetesen a díjszabási állandó bizottság hozzájárulásának fenntartásával.

A javaslatnál engemet egyrészt az a meggondolás vezetett, hogy a kisebb testű és csekélyebb súllyal bíró vadnál tisztán csak a tényleges súly képezhesse a díjszabás alapját, a nagytestű és nehéz vadnál is szükségesnek tartom az 1200 kg. minimum leszállítását, mert — kivéve a bölényt — minden vad messze elmarad a fenti súlytól.

Nem szabad irányadónak venni a szarvasmarha szállításának díjszabását, mert pl. egy 250 gk-os tehén vagy ökör ugyancsak nyesz-

lett állat, ellenben a szarvasnál és a medvénél már ritkaság a 250 kg.; ezeknél ládával együtt kb. 350—400 kg-ra mehet maximálisan a súly, aminek háromszorosa már túlnagy terhet jelent, még a kétszeresét is sokallom. A vasut részéről azonban figyelmeztettek, hogy a nagyméretű és nehéz láda a szállítás szempontjából nem kívánatos alak és az élő vad szállítása sok gondot és figyelmet követel; éppen ezért erre való tekintettel elfogadható bizonyos minimális súly kikötése; ha több darab vad kerül egy szállítólevélen szállításra, akkor a súly már megközelíti vagy eléri a felszámított minimumot. Az egyes darabnak szállítása eszerint sokkal drágább, mint több darabé.

A ragadozók szállításánál különleges követelmények helyükön vannak, mivel azok esetleges kiszabadulása súlyosabb következményekkel járhat, ennek a ládának megfelelő biztos kivitelével kell elejét vennünk, nem pedig a díjszabás emelésével.

A tapasztalt megértés és jóindulat alapján biztosra veszem, hogy az új díjszabás lényegesen enyhülni fog és annak ma tényleg meglévő anomáliája ki lesz küszöbölve.

Róth Gyula.

Fabehozatalunk és kivitelünk 1926-ban. Újra elfutott felettünk egy esztendő s előttünk fekszik ismét a Központi Statisztikai Hivatal kimutatása elmúlt évi külkereskedelmünk faforgalmáról.

A mérleg rosszabbodott, évről-évre több pénz megy ki az országból fáért.

1926. évi fabehozatalunk az egyes országokból a következő:

	Románia	Cseh-Szlovákia	Jugoszlávia	Ausztria	Lengyelország	Egyéb ország:	Összesen
	10 tonnás waggontétel						
Tűzifa	101.484	53.186	10.718	1.751	10	—	167.149
Faszén	1.730	2.335	666	—	—	185	4.916
Bányafa	2.749	8.327	—	990	—	400	12.466
Lombgömbfa	—	454	2.340	200	—	161	3.155
Fenyőgömbfa	1.197	14.907	—	1.300	—	514	17.918
Bárdolt lombfa	—	154	37	—	—	14	205
„ fenyőfa	3.838	2.207	2.224	2.000	566	—	10.835
Fűrészelt lombfa	734	422	346	51	—	—	1.553
„ fenyőfa	17.405	15.918	3.283	4.730	3.887	—	45.223
Vasúti talpfa	—	378	2.515	—	—	79	2.972
Kádárfa	57	35	80	15	33	—	220
Hegyezett karó	120	585	20	16	15	—	756
Zsindely	10	67	—	9	65	—	151
Bognárfa	22	99	3	11	—	—	135
Apróbb választékok	27	23	—	49	—	69	168
Összesen :	129.373	99.097	22.232	11.122	4.576	1.422	267.822

Az 1925. évvel összehasonlítva azt tapasztaljuk, hogy fabehozatalunk egy év alatt 41.000 vagonnal növekedett. Ha azonban tekin-

tetbe vesszük az elmúlt évek eredményeinek ingadozását — 1924-ben 19.000 vagonnal több jött be, mint 1925-ben — úgy importunk lényeges emelkedését csak úgy 20.000 vagon körül becsülhetjük.

Tűzifából az idén 24.000 vagonnal többet hoztunk be, tavaly viszont 30.000 vagonnal kevesebbet, mint az előző évben, úgy hogy 1926. évi tűzifaimportunk még mindig alatta marad 6000 vagonnal az 1924. évinek. Az 1923. év a számok tanúsága szerint még nem tekinthető normálisnak.

Tekintetbe véve, hogy a tűzifának éppen az újesztendő körüli hónapokban van a szezonja, az egyes naptári években könnyen képzelhető el nagyobb ingadozás is anélkül, hogy abból bármilyen következtetést lehetne levonni.

Tűzifa importunk egyelőre tehát nagy általánosságban stagnálónak tekinthető s megállapítható, hogy szükségletünk vagy elérte már az új viszonyok elrendeződésével a nyugvópontot, vagy pedig lassú emelkedésével lépést tud tartani a hazai termelés.

Itt ismét beleütközünk abba a többször felpanaszolt sajnálatos körülménybe, hogy belföldi faforgalmunkról, termelésünkről, fogyasztásunkról nincsenek hivatalos statisztikai adataink.

Műfaválasztékokban általában kisebb-nagyobb emelkedést mutat az import, mely legszembeötlőbb a bárdolt és fűrészelt fenyőben. E két tételnél együtt 19.400 vagon az emelkedés a multévivel szemben. Ha súlyos tétel is pénzben ez a kiadástöbblet, egyúttal örvendetes jelenség is, mert gazdasági életünk konszolidációját, az általános építkezések megindulását s az ipari tevékenység fokozódását jelzi.

7500 vagonnal — az 1925. évi import 72 százalékaival! — csökkent a behozatal a vasúti talpfában, mivel a MÁV az elmúlt évben faszükséglete jórésztét belföldön szerezte be.

Súlyos bizonyíték ez a mellett, hogy hazai talpfatermelésünket, — mely ki tudja az igényeket elégíteni — minden körülmények között támogatni kell s egy eredménnyel kecsegtető termelési ág hitelét nem szabad sem kétesértékű betontalpkísérletekkel, sem pedig szörszálhasogató és lehetetlen átvételi eljárásokkal veszélyeztetni.

Kismértékben csökkent a zsindely, kádárfa és bognárfabehozatal is, egyebekben az egész vonalon emelkedő a tendencia.

Egész fabehozatalunk értéke a hivatalos becslés szerint 96 millió aranykorona.

Érdekes tanulmány vizsgálni, hogy faimportunknak hány százaléka származott az egyes országokból. E kérdésre az alábbi kimutató felel:

	1924-ben	1925-ben	1926-ban
Romániából	67 százalék	60 százalék	48 százalék
Csehszlovákiából	20 „	29 „	37 „
Jugoszláviából	11 „	6 „	8 „
Ausztriából	2 „	4 „	4 „

	1924-ben	1925-ben	1926-ban
Lengyelországból — százalék	—	százalék	2 százalék
Egyéb orsz.-ból — „	1 „	1 „	1 „

Faellátásunkban még most is Romániáé a vezetőszerrep, de — mint látható — évről-évre hátrább szorul, s helyette a felvidéki csehszlovák fa nyer jelentőségben.

A lei áringadozása és magas állása, melyből az erdélyi kereskedők nem akarják levonni a konzekvenciát, a román vasutak lerongyolódása és megbízhatatlansága erősen kezdik már éreztetni hatásukat. Galacon keresztül a tenger felé irányuló kivitelük is erősen csökken, úgy látszik a balkáni gazdálkodás kezdi megbosszulni magát.

A tért, amit Románia veszít a magyar piacon, jórésztben Csehszlovákia foglalja el s újabban Lengyelországból is kapunk nagyobb fenyőszállítmányokat.

Az importált műfaanyagnak 46 százaléka Csehszlovákiából jön, s csak 28 százaléka Romániából, e téren tehát a felvidéki fa fölényesen vezet, míg a román szállítmányok nagy százalékát a csekélyebb értékű tűzifa teszi. Ez is a csehszlovák import növekvő jelentőségét bizonyítja.

Az óriási tételt jelentő behozattal szemben kivitelünk minimális. Számszerű adatai a következők:

	Cseh-Szlovákia	Jugoszlávia	Ausztria	Egyéb ország	Összesen
	10 tonnás waggontétel				
Tűzifa	2	4	134	—	140
Lombgömbfa	406	214	229	87	936
Fenyőgömbfa	—	—	134	—	134
Bárdolt fenyőfa	—	—	2	—	2
Fűrészelt lomb és fenyőfa	42	4	368	516	930
Kádárfa	—	—	21	37	58
Hegyezett karó	—	11	85	—	96
Apróbb választékok	9	2	5	4	20
Összesen:	459	235	978	644	2.316

Fakivitelünk 500 vagonnal csökkent az 1925. évvel szemben. Az egész kivitel értéke a Statisztikai Hivatal szerint 2 millió aranykorona. Abszolút jelentéktelen összeg az államháztartásban s óriási fabehozatalunk mellett szóba sem jöhet.

Nagyobb tétellel csak a lombgömbfa és a fűrészelt fa szerepel, melyből 850 vagon tesz ki a lombfaanyag. Főbb fogyasztóink a szomszédos államok: Ausztria, Csehszlovákia, Jugoszlávia, (Románia nem), az értékeesebb faanyagból azonban kisebb tételeket Németországba, Olaszországba, Svájcba, Spanyolországba s egyéb távolabbi országokba is exportáltunk.

Fabehozatalunk s kivitelünk mérlege tehát kb. 94 millió aranykoronával passzív. Eme óriási tehertől megszabadulni csak egy mód van: visszaszerezni minél előbb az elveszett magyar erdőségeket!

Tóth Bódog.

Felhívás az Államerdészeti Tisztviselők Gyermeknevelését Segélyező Alapból az 1926/27. tanévben kiosztható segélyek ügyében. A m. kir. földművelésügyi minisztérium szolgálati ügyköréhez tartozó államrendészeti tisztviselők gyermeknevelési segélyei az 1927/28. tanévre 1927. évi augusztus havában kerülnek kiosztásra.

Segélyben részesülhetnek az állami erdészetnél alkalmazott tényleges szolgálatban álló, nyugdíjazott és elhalt tisztviselőknek mindkét nembeli gyermekei, illetőleg árvái, ha az alább felsorolt belföldi intézetek valamelyikének rendes tanulói közé az 1927/28. tanévre felvétettek, továbbá, ha a tanulmányi előmenetelt igazoló bizonyítványaikban kitüntetett összes osztályzatuknak legalább fele kitűnő, jeles, igen jó vagy jó.

Elégtelen osztályzat a segélyezést kizárja.

Tornából, énekből, valamint az egyes nem kötelező tantárgyakból nyert osztályzat az igényjogosultság megállapításánál nem jön számításba.

A kérvényhez a folyamodás időpontját közvetlenül megelőző tanévről szóló iskolai végbizonyítványt kell csatolni, kivéve azt az esetet, ha a gyermek erről a tanévről ily bizonyítványt a saját hibáján kívül nem kaphatott, amely esetben kellő megokolással a még előbbi évi iskolai végbizonyítványt kell csatolni.

Azok a tanintézetek, melyeknek rendes tanulói a „Szabályzat 21. §-a” szerint segélyben részesíthetők, a következők:

A) Fiúgyermekek részére:

1. az erdőmérnöki főiskola, 2. gimnáziumok, 3. reáliskolák, 4. a felsőkereskedelmi iskolák, 5. tanítóképzők, 6. felső ipariskolák, 7. polgári iskolák, 8. tejipari szakiskolák és 9. földművesiskolák.

B) Leánygyermekek részére:

1. leánygimnáziumok, 2. országos magyar iparművészeti iskola, 3. tanítónő-óvónő és nevelőképzők, 4. női kereskedelmi tanfolyam, 5. felső női ipariskola, 6. felső leányiskolák és 7. polgári leányiskolák.

C) Mindkét nembeli gyermekek részére:

1. az elemi iskolák azzal a korlátozással, hogy a fiúgyermekek és az I—IV. osztályba járó leánygyermekek segélyben csak akkor részesülhetnek, ha megfelelő helybeli tanintézet hiányában házon kívül másutt kénytelenek tanulni. Atyátlan-anyátlan árvák minden esetben szülői házon kívüli tanulóknak tekintetnek.

2. Siketnémák, vakok stb. oktatására szolgáló gyógy-pedagógiai intézetek és pedig tekintet nélkül a gyermek életkorára és előképzettségére.

A segélyezés iránt benyutott kérvényekben okvetlenül ki kell tüntetni: *a folyamodó évi fizetését, illetőleg nyugdíját, összes ellátatlan gyermekeinek számát és korát, a tanintézetet, melyet látogatni fognak, az esetleg élvezett ösztöndíj, vagy más ilyenmű állandó segély összegét; s a kérvényhez csatolni kell az összes gyermekek legutolsó iskolai bizonyítványait, nemkülönben a szülők vagyoni állásáról szóló hatósági bizonyítványt, illetőleg atyátlan-anyátlan árváknál az árvaszék igazolványát.*

Amennyiben a kérvényekhez *a szükséges iskolai bizonyítványok, vagy egyéb okiratok valamely körülmény miatt egyidejűleg csatolhatók nem volnának, a kérvényt az alább kitűzött határidőre iskolai bizonyítvány stb. nélkül is feltétlenül* be kell nyújtani és az iskolai bizonyítványt annak elnyerése után pótlólag bemutatni.

A *bélyegtelen* kérvények „Az államerdészeti tisztviselők gyermekeinek nevelését segélyező alap intézőbizottságához” (Budapest, V., Országház-tér 11. szám, III. emelet 308. ajtó) címezve, továbbítás céljából a lakóhelyükön lévő, vagy az ehhez legközelebb fekvő valamelyik állami erdészeti hatóságnak adandók át, vagy esetleg közvetlenül postán küldendők el, de mindenesetre oly időpontban, hogy a kérvény legkésőbb július hó 8-án Budapesten rendeltetési helyén legyen.

Felhívás a dendrológia barátaihoz! Az Országos Magyar Kertészeti Egyesület kebelében dendrológiai szakosztály alakult. A szakosztály célja: mindennemű lomb- és tűlevelű fás-növény — beleértve a Magyarországon erdészeti szempontból is érdekes külföldi fajok — tanulmányozása, megfigyelése, úgy gazdasági, mint díszítési szempontból való hasznavehetőségük és értékük megállapítása, azok ismeretének terjesztése és a szakosztály tagjai számára az ügkörébe tartozó növények megszerzésének előmozdítása és megkönnyítése.

Ebből a célból a szakosztály felkutatja és jegyzékbe foglalja az ország területén előforduló, dendrológiai szempontból

érdeklődésre érdemes ültetvényeket, sőt egyes érdekesebb példányokat is, legyenek azok akár magán-, akár közterületen, de számontartja a külföldön lévő érdekességeket is. Havonkint ülést tart, ezeken az üléseken folyó ügyek mellett előadások, bemutatások és rövidebb közlések útján alkalmat nyújt tagjainak tapasztalataik, megfigyeléseik közlésére és ismereteik kiegészítésére. A tagok között kialakulandó mag- és növény-csere-akciók nagyban előmozdíthatják az érdekesebb, értékesebb és ritkább fajok megszerzését és terjesztését.

Felhívjuk tehát csatlakozásra mindazokat, akik akár mint botanikai, kertészeti és erdészeti szakemberek, akár mint kert-, növény- és erdőkedvelők részt kívánnak venni a hazánkban most már ezen az eddig elhanyagolt téren is meginduló kultúrmunkában, amely téren a külföldön már régen nagy és eredményes munka folyik (a németországi dendrológiai egyesületnek 7000 tagja van), hogy így a ma külön-külön szerte hulló, nyomtalanul veszendőbe menő megfigyelések és tapasztalatok egységes tudássá legyenek tömöríthetők és közkinccsé váljanak.

Tagdíj: 10 pengő. A szakosztály élén gróf Ambrózy Lajos rendkívüli követ, meghatalmazott miniszter áll.

Adomány. Vitéz *Rhédey* László okl. erdőmérnök (Vizvár, Somogy megye) a m. kir. bányamérnöki és erdőmérnöki főiskola menzája részére 40 pengőt adományozott.

VÁLTOZÁSOK ÉS KITÜNTETÉSEK

az erdészeti szolgálat köréből

A magyar királyi földművelésügyi miniszter előterjesztésére az állami erdőmérnökök személyzeti létszámában *Béky Albert* és *Földvály Miksa* főerdőtanácsosoknak a miniszteri tanácsosi címet adományozom.

Kelt Budapesten, 1927. évi április hó 30 napján. *Horthy s. k. Mayer s. k.*

A m. kir. földművelésügyi miniszter úr a kopár és futóhomokos területek fásításánál szerzett érdemeiért *Sárközy Imre* földbirtokos, nagybajomi lakosnak elismerését fejezte ki.

Az „Erdészeti Lapok“ 1927. évi VI. füzetének HIRDETÉSEI.

**Az ERDÉSZETI LAPOK mellett mérsékelt közlési díjért
a lap irányával nem ellenkező hirdetések kiadatnak.**

Díjszabás. Kéthasábos szélességben (107 mm) garmond betűvel vagy ennél nagyobb betűfajttával szedett hirdetés milliméterenkint 20 fillér. (Egyszeri megjelenés mellett egész oldal 32 P.) Táblázatos és garmond betűnél kisebb betűfajttával szedett hirdetések másfélszeres egy-
ségárral számíttatnak. Ismételt megjelenés esetén megfelelő árkedvezmény.

Apróhirdetéseknél egy szó 12 fill., álláskeresleti hirdetéseknél 6 fill.

Külön mellékletek megegyezés szerint.

Hirdetmény.

Értesitem az érdekelt erdőbirtokosokat, hogy az üzemrendezési nyomtatványok a m. kir. államnyomdánál (Budapest, I., Nádor-
tér 1. sz.) az alanti árakon, valamint a tényleges bérmentesítési
költségek megtérítése ellenében beszerezhetők.

A nyomtatványok árai a következők :

Az	E 5	---	---	---	---	---	---	számué	3 fillér
„	E 6	---	---	---	---	---	---	„	3'5 „
„	E 2, 3, 7, 9, 10 és 11	---	---	---	---	---	---	„	4 „
„	E 4	---	---	---	---	---	---	„	5 „
„	E 17	---	---	---	---	---	---	„	5'5 „
„	E 12	---	---	---	---	---	---	„	7 „
„	E 15 és 16	---	---	---	---	---	---	„	10 „
„	E 18	---	---	---	---	---	---	„	11.5 „
„	E 13 és 14	---	---	---	---	---	---	„	14 „
„	E 8	---	---	---	---	---	---	„	16'5 „

A m. kir. államnyomda a vele kötött megállapodás szerint a
nyomtatványokat állandóan raktári készletben tartja és a meg-
rendelőknek azonnal szállítja.

Végül közlöm, hogy az üzemrendezési előírásoknak megfelelő
nyomtatványok csakis a m. kir. államnyomdánál kaphatók.

Budapest, 1927. évi április hó.

M. kir. földművelésügyi Miniszter.
(3. III. 1.)

Szakvizsgát tett, 36 éves, erős, egészséges, nős, katonaviselt, egy ötéves gyermekkel bíró erdőőr és vadőr, gyermekkorától hercegi erdészethen nevelkedett, a kommun alatt kifogástalan erkölcsi magaviseletet tanusított, az erdészeti legmesszebbmenő követelményeinek megfelel, főképen az erdősítés terén nagy gyakorlata van, f. évben 40 kat. kopár területet ákással erdősített, csemetekert kezelésében, dúvadirtásban, vadászatban, vadóvásban a legnagyobb jártassággal bír. Hosszú és jó bizonyítvánnyal rendelkezik, szép írása van, irodai munkát is végez, mezőgazdaságban is segédkezik, állandó alkalmazást keres. Szerény igényekkel főerdőőri, fővadászi, vadászati vagy jobb erdőőri állást keres október 1-re vagy előbbi belépésre, ahol szorgalmánál fogva megbecsülik. Bemutatkozásra megy. Szíves megkeresést kér Varga József erdőőr, Kiskunmajsza, Pest megye.

(IV. I. 1.)

Magyar Erdőbirtokosok Faértékesítő Részvénytársasága

Budapest IX, Calvin-tér 7. sz.

Elvállalja termelt, tövönálló vagy feldolgozott fakészletek bizományi értékesítését, vesz és elad bármily mennyiségű tűzifát és fűrészelt anyagokat. Értékesítési kérdésekben készséggel áll az erdőbirtokos és erdőtiszt urak rendelkezésére.

Hirdetmény.

Nyirbátor község előljárósága a község „Rosznyáros“ erdejében tárolt mintegy 270 m³ tölgyrönkeladásra írásbeli versenytárgyalást hirdet.

Az anyag a helyszínen, a részletes eladási feltételek pedig Nyirbátor község községházánál megtekinthetők.

A zárt írásbeli ajánlatok m³-enkénti egységárban teendők és az ajánlatok benyújtásának határideje 1927 június 30-án d. e. 12 óra, mely időpont után beérkezett ajánlatokat figyelembe nem veszünk.

Az ajánlat borítéka a következő felírással látandó el: „Ajánlat tölgyrönkvételre. Községi Előljáróságnak, Nyirbátor“.

Az ajánlatokat 1927 június 30-án d. u. 3 órakor bontjuk fel és a felbontásnál az ajánlattevők résztvehetnek.

Nyirbátor, 1927. évi május hó 25-én.

Gertvely főjegyző.

(3. I. 1.)

Papp főbíró.

Erdőőri vagy vadőri állást keres azonnali vagy későbbi belépésre jó bizonyítványokkal rendelkező, 28 éves, nős, józan-életű, erélyes, feltétlen megbízható, szakvizsgázott erdőőr, ki az erdészeti teendőkben, apróvadtenyésztésben, ragadozó- és dúvadirtásban, kutyaaidomításban teljes jártassággal bír. Kíváncsra személyes bemutatkozásra jelentkezik. Cím: Forgács Pál, Behlen-utca 41., Debrecen.

(5. I. 1.)

24 éves erdőőr, kitűnő szolgálati és vizsgabizonyítvánnyal, hatévi gyakorlattal, erélyes, józan-életű, jó vadász, azonnali vagy későbbi belépésre állást keres. Szíves megkeresést kér a kiadóba „Szolgálni akarok“ jeligén.

(6. III. 1.)

Hirdetmény. Erdészeti szakiskolát végzett, 11 évig önálló erdő-kezelő fővadász volt, szép erdősítésekért többször, legutóbb 1914. évben első díjat kapta a földművelésügyi minisztériumtól, jelenleg 8-ik éve báró Hatvany-uradalom mintagazdaságában számvivő-kulcsár, október 1-ére erdészethez állást keres, erdészettel együtt 200—300 holdas mezőgazdaság szakszerű vezetését is vállalja.

Varsány, u. p. Hatvan.

Gere Ignác.

32 éves okl. erdőmérnök, nős, 5 éves praxszissal, ki különösen az erdőrendezés, mérés, út- és vasútépítésben bír igen jó gyakorlattal, állandó jellegű állást keres uradalom, vagy nagyobb faipari vállalatnál, 1928 március-május hó elsejével. Külföldre is bárhova elmegy. Bartha Lajos erdőmérnök, Nagybörzsöny, Kánya-pusztá, (Hont megye).

Az Erdészeti Lapok 1927. évi VI. füzetének tartalma:

	Oldal
<i>Czillinger János</i> : Az új erdőtörvényről (I)	241
<i>Kiss Ferenc</i> : A feketefenyő ültetése	249
<i>Magyar Pál</i> : Ismét az Alföldfásítás köréből	254
<i>Dr. Gayer Gyula</i> : Lignum és arbor	263
<i>Lippóczy Béla</i> : A nagy problémák	266
<i>Hivatalos közlemények</i> : Hirdetmény az erdőőri szakvizsgák ügyében	268
<i>Irodalom</i> — <i>Könyvismertetés</i> : <i>Fekete Zoltán</i> : Erdőmérnöki segéd- táblák — <i>Kruedener A. Freih. v.</i> : Waldtypen, Klassifikation und ihre volkswirtschaftliche Bedeutung (F) — <i>Dr. H. W.</i> <i>Weber</i> : „Forstwirtschaftspolitik“ (F) — <i>Thaisz Lajos</i> : A magyar talaj gyepesítése — <i>Gubányi Károly</i> : Itthon és a nagyvilágban. — Vállalkozók könyve és címtára	269
<i>Különfélék</i> : Kiténtetés. — Legközelebbi lapszámunk augusztus 1-én jelenik meg. — Fabehozatalunk és kivitelnk. 1926-ban (Tóth Bódog) — A vad vasúti szállítási díjai (Róth Gyula). — Felhívás a gyermeknevelési segélyek kiosztási ügyében. — Felhívás a dendrológia barátaihoz. — Adomány	274
<i>Változások és kiténtetések az erdészeti szolgálat köréből.</i>	281
<i>Hirdetések.</i>	I-IV

